

KOMUNIKACE A HANDICAP III.

vědecká konference s mezinárodní účastí

COMMUNICATION AND HANDICAP III.

international scientific conference

4. – 5. 11. 2016

Hradec Králové

**Katedra speciální pedagogiky
a logopedie Pedagogické fakulty
Univerzity Hradec Králové**

**DEPARTMENT OF SPECIAL EDUCATION
AND SPEECH-LANGUAGE THERAPY
FAKULTY OF EDUCATION
UNIVERSITY OF HRADEC KRALOVE**

**Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta**

CZECH REPUBLIC

Pod záštitou děkana PdF UHK doc. PhDr. MgA. Františka Vaníčka, Ph.D.

**UNDER THE AUSPICES OF THE DEAN OF FACULTY OF EDUCATION UNIVERSITY
HRADEC KRÁLOVÉ**

Ve spolupráci s:
With cooperation:

**Department of Special Education Faculty of Education University
of Presov and Faculty of Education, Sociology and Health Sciences
University of Zielona Góra**

**Pořadatel publikace s překlady textů: doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.
Katedra speciální pedagogiky a logopedie.
Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové**

Komunikace a handicap III

Soubor anotací odborných sdělení konference
Program konference

Publikace obsahuje úplný soubor přednášek, workshopů a seminářů, které tvoří odborný program akce a je seřazen v souladu s programem konference.

Publikace neprošla jazykovou úpravou ani autorskými korekturami.
Za obsahovou a jazykovou úroveň jednotlivých anotací odpovídají autoři

VĚDECKÝ VÝBOR KONFERENCE / SCIENTIFIC COMMITTEE OF CONFERENCE

ČESTNÝ PŘESEDÁ / HONORARY PRESIDENT:

prof. PhDr. **Rudolf Kohoutek**, CSc., professor emeritus – PdF, Masarykova Univerzita, Brno

ODBORNÝ GARANT / SCIENTIFIC GUARANTEE:

doc. PaedDr. **Karel Neubauer**, Ph.D. – PdF, Univerzita Hradec Králové

ČLENOVÉ VÝBORU / MEMBERS OF THE COMMITTEE:

prof. Dr. hab. **Jacek Błeszyński** – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

prof. PhDr. **Aurélia Kerekrétiová**, PhD. – Univerzita Komenského, Bratislava

prof. MUDr. **Vladimír Komárek**, CSc. – Univerzita Karlova, Praha

prof. Dr. habil. **Annette Leonhardt** – Ludwig-Maximilians-Universität, München

prof. Dr. **Anja Lowit** – Strathclyde University, Glasgow

prof. PhDr. **Ilona Semrádová**, CSc. – Univerzita Hradec Králové

prof. Dr. hab. **Zbigniew Tarkowski** – Uniwersytet Medyczny w Lublinie

prof. Dr. **Sarmite Tübele** – University of Latvia, Riga

prof. PhDr. **Marie Vítková**, CSc. – PdF, Masarykova univerzita, Brno

prof. Dr. hab. **Marzena Zaorska** – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

doc. MUDr. **Olga Dlouhá**, CSc. – Univerzita Karlova, Praha

doc. PaedDr. **Bibiana Hlebová**, PdF, PhD. – Prešovská univerzita v Prešove

dr. hab. **Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk**, prof. UZ – Uniwersytet Zielonogórski, Z. Góra

doc. PaedDr. **Jiřina Klenková**, Ph.D. – Univerzita Karlova, Praha

doc. PaedDr. **Martina Maněnová**, Ph.D. – Univerzita Hradec Králové

Dr. hab. **Ewa Skorek**, PhD., prof. UZ – Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra

doc. PhDr. **Pavel Vacek**, Ph.D. – Univerzity Hradec Králové

doc. Mgr. **Kateřina Vitásková**, Ph.D. – Univerzita Palackého, Olomouc

doc. PhDr. **Tibor Vojtko**, Ph.D. – Univerzita Hradec Králové

doc. Mgr. **Eva Zezulková**, Ph.D. – Univerzita Ostrava

Dr. **Jolanta Góral-Półrola**, PhD. – Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach

PhDr. **Milena Košťálová**, Ph.D. Neurologická klinika, LF MU a FN, Brno

PhDr. **Renata Mlčáková**, Ph.D., PdF, Univerzita Palackého, Olomouc

PhDr. **Helena Oriechiková**, Ph.D. – PdF, Katolícka Univerzita v Ružomberku

Dr. **Hazel Roddam**, PhD, MA, BSc, FHEA, RegMRCSLT – University of Central Lancashire,

Mgr. **Tereza Skákalová**, Pd.D. – PdF, Univerzita Hradec Králové

Dr. **Joanna Skibska**, PhD. – Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej

Dr. **Baiba Trinite**, PhD. – Voice and Speech Research Laboratory, University Liepaja

Mgr. **Zuzana Truhlářová**, Ph.D. – Univerzita Hradec Králové

PhDr. PaedDr. **Miloslav Vondráček**, Ph.D. – PdF, Univerzita Hradec Králové

Dr. **Katarzyna Węsierska**, PhD. – Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, Katowice

PhDr. **Pavel Zikl**, Ph.D. – PdF, Univerzita Hradec Králové

ORGANIZAČNÍ VÝBOR KONFERENCE / ORGANIZING COMMITTEE OF CONFERENCE

Mgr. **Martin Kaliba**

Dr. **Katarzyna Kochan**

Mgr. **Zuzana Moškurjaková**

doc. PaedDr. **Karel Neubauer**, Ph.D. – koordinátor výboru

PhDr. **Lenka Neubauerová**

Mgr. **Tereza Skákalová**, Ph.D.

PaedDr. **Mária Šišková**

PaedDr. **Mária Masárová**

doc. PhDr. **Tibor Vojtko**, Ph.D.

Mgr. **Jan Zvoníček**

HLAVNÍ PŘEDNÁŠEJÍCÍ – KEYNOTE SPEAKERS

Prof. dr. hab. **Jacek Jarosław Bleszyński** je profesorem Katedry Speciální pedagogiky a psychologie (*Katedra Psychopedagogiki Specjalnej*), fakulty pedagogických věd (*Wydział Nauk Pedagogicznych*), Univerzity Mikołaja Kopernika v Toruni. Témata odborné a vědecké činnosti – pedagogika časného věku, logopedická intervence, psychopedie, problematika autismu a hlubokých vývojových deficitů. Založil a vedl zařízení pro pomoc rodinám s osobám se závažným postižením a pro řešení náhradní rodinné péče v Słupsku i Toruni.

Prof. Dr. hab. **Jacek Jarosław Bleszyński** is professor of the Department of special education and psychology (*Katedra Psychopedagogiki Specjalnej*), Faculty of pedagogic sciences (*Wydział Nauk Pedagogicznych*), University Mikołaja Kopernika in Torun. Topics of expert and scientific working – education of early age, SLT intervention, education of mental disabled persons, autismus and hard developmental disorders. prof. Bleszyński founded and leads organisations for help to families with person with serious handicap and for solution of foster family care in Słupsko and Torun.

Prof. Dr. habil. **Aneta Leonhardt**, je řádnou profesorkou pedagogiky sluchově postižených osob (surdopedie), vykonává funkci děkanky Fakulty psychologie a pedagogiky (*Fakultät für Psychologie und Pädagogik*) Ludvik-Maximilians-University v Mnichově. Vede řadu národních výzkumných projektů (výzkumné zaměření: „inkluze sluchově postižených“ a „neslyšící rodiny s dětmi s kochleárním implantátem“) a mezinárodní výzkumné projekty (např. s Japonskem, Etiopií, Slovenskem) Také je aktivním expertním členem řady odborných vědeckých organizací, např. německé vědecké VŠ rady *WWF Deutschland* a *DAAD* (Německé akademické výměnné služby).

Prof. dr. habil. **Annette Leonhardt**, Ordinaria für Gehörlosen- und Schwerhörigenpädagogik, Dekanin der Fakultät für Psychologie und Pädagogik der Ludwig-Maximilians-Universität, München (Deutschland), zahlreiche nationale (Forschungsschwerpunkte: „Inklusion Hörgeschädigter“ und „Gehörlose Familien mit CI-Kindern“) und internationale Forschungsprojekte (z.B. mit Japan, Äthiopien, Slowakei) tätig u.a. als Gutachterin für den deutschen Wissenschaftsrat und dem DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst)

Profesor **Anja Lowit** je členkou odborného týmu oboru logopedie na Strathclyde University od roku 1996 a je aktivně zapojena do výzkumné a výukové činnosti v tomto oboru. Aktuálně vykonává také funkci proděkanky pro výzkum a výměnu poznatků Fakulty humanitních a sociálních věd (*Faculty of Humanities and Social Sciences*). Její výzkumné zaměření je zacíleno především do oblasti motorických řečových poruch, ovšem s přesahem do souvisejících oblastí výzkumu – hlas a jeho poruchy i další související poruchy řečové komunikace. Toto zaměření zahrnuje vývoj nových klinických technik,

souvisejících s vývojem teoretických poznatků z oborů, jako je lingvistika, psychologie, inženýrsko-technické vědy a informatika. Kromě příspěvku k vývoji analýz metodologií v klinickém výzkumu, její práce je také zaměřena na otázky, které mají přímý dopad na řízení intervenčního procesu a kvalitu života osob s řečovým postižením.

Prof. **Anja Lowit** has been a member of the Speech and Language Therapy team at Strathclyde University since 1996 and has been actively involved in research and teaching in this area. Furthermore, she is currently the Vice-Dean for Research and Knowledge Exchange for the Faculty of Humanities and Social Sciences. Her research focuses mainly on motor speech disorders, but also extends to related fields such as voice or other speech disorders. It involves the development of new clinical techniques on the basis of advances in theoretical fields such as linguistics, psychology, engineering and computer science. In addition to contributing to the development of analysis methodologies in clinical research, her work also focuses on questions that have direct impact on patient management and wellbeing.

Dr. **Hazel Roddam** je od roku 2006 členem výzkumného oddělení pro víceoborové zdravotnické profese na univerzitě Central Lancashire, do tohoto roku měla 25 roků praxe v klinické logopedii (*SLT*). Ve své klinické praxi především pracuje s dětmi a dospělými osobami, které mají dlouhodobé neurologicko-motorické obtíže a vyžadují dlouhodobý rehabilitační program. Tato problematika zahrnuje nejen motorické pohybové deficity, ale také kognitivní poruchy a problematiku speciálních vzdělávacích potřeb, asistenčních technologií, příjmu stravy a tekutin, poruch polykání. Hazel Roddam realizovala výzkum na dů-

kazech založené praxe (*EBP*) napříč širokým okruhem profesí zdravotní péče od 2000, přičemž její práce dosáhla významného uznání a celosvětové odezvy. Hazel Roddam byla předsedkyní Rady *RCSLT* (*Royal College of Speech and Language Therapists*) v letech 2010 až 2012. V současnosti je zvolena do funkce vice – předsedkyně národního panelu pro strategii britské rady zdravotnických profesí *CAHPR* (*Council for Allied Health Professions Research*).

Dr. **Hazel Roddam** is a Speech and Language Therapist (SLT) with 25 years of clinical experience prior to joining the Allied Health Professions research unit at University of Central Lancashire in 2006. Her clinical expertise is particularly around working with children and adults who have long term neuro-motor conditions and rehabilitation needs, including motor movement disorders, cognitive impairment and special educational needs, assistive technology, and eating, drinking, swallowing difficulties. Hazel has conducted research into evidence-based practice (EBP) across a wide range of healthcare professions since 2000, and her work has achieved significant recognition and impact worldwide. Hazel was the Chair of Council for the Royal College of Speech and Language Therapists (RCSLT) from 2010 to 2012. And she is now the elected Vice Chair of the UK national Strategy Board of the Council for Allied Health Professions Research (CAHPR).

Dr. hab. **Ewa M. Skorek**, PhD., je profesorem University of Zielona Góra, Faculty of Education, Psychology and Sociology. Odborně a vědecky se věnuje problematice logopedické prevence, psychických a sociálních následků poruch řečové komunikace a kvality života dětí s řečovými poruchami. Publikovala významné statě, věnované i problematice koktavosti v předškolním a školním věku, vývojovým poruchám artikulace a jejich spojitosti se specifickými poruchami učení.

Dr. hab. **Ewa M. Skorek**, PhD., is professor of University of Zielona Góra, Faculty of Education, Psychology and Sociology. Her research focuses mainly on problems of logopaedics prevention, psychical and social effects of disorders of speech communication and problems of quality of life children with speech disorders. He published significant articles, dedicated to also problems of stuttering in pre - school and school age, developmental disorders of articulation and their connexion with specific learning disability.

Prof. Dr. hab. **Zbigniew Tarkowski**, zakladatel a vedoucí Katedry poruch a rehabilitace řeči Medical University of Lublin a programu výuky logopedie – Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach. Autor řady významných publikací, věnovaných poruchám plynulosti mluvy, vývoji slovní zásoby dětí a logopedické diagnostice. Texty, věnované problematice diagnostiky a terapie koktavosti a breptavosti byly přeloženy i do slovenštiny a češtiny.

Prof. Dr. hab. **Zbigniew Tarkowski**, founder and head of Department for disorders and rehabilitation of speech (Zakład Patologii i Rehabilitacji Mowy) Medical University of Lublin and the programme of education SLT – Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach. He is author series of significant publication about disorders fluency of speech, development vocabulary of children and speech-language therapy and logopaedics assessment.

Dr. **Baiba Trinite**, PhD. je odbornou asistentkou Liepaja University v Lotyšsku, kde vede výzkumnou univerzitní laboratoř pro oblast řeči a hlasu. (*Speech and Voice Research Laboratory*). Odborným a vědeckým zaměřením dr. Trinite jsou hlasové poruchy a problematika hlasové ergonomiky. Dlouhodobě, již po mnoho let své odborné kariéry, se dr. Trinite věnovala a věnuje vývoji vzdělávání logopedů v Lotyšsku, byla členem organizačního výboru mezinárodního projektu *NetQues*, realizovaného v rámci EU členy *SPLOL*. Baiba Trinite je prezidentkou profesního sdružení logopedů v Lotyšsku a viceprezidentkou styčného výboru pro logopedii EU

– *CPLOL (Standing Liaison Committee of Speech and Language Therapists / Logopedists in the European Union)*

Dr. **Baiba Trinite**, PhD. is assistant professor at the Liepaja University in Latvia, head of the Speech and Voice Research Laboratory. Her scientific interest is voice disorders and issues of voice ergonomics. Many years of the career she devoted to the development of speech therapists' education in Latvia. She was a member of steering committee of the NetQues project. Baiba Trinite is president of Speech therapists' association of Latvia and vice president of the Standing Liaison Committee of Speech and Language Therapists / Logopedists in the European Union (CPLOL).

Prof Dr. paed. **Sarmite Tübele**, Ph.D., senior researcher, je profesí logoped a speciální pedagog. Následně, po letech praxe v oboru, je vysokoškolským pedagogem od roku 1998 a věnuje se všem úrovním pregraduálního vzdělání, bakalářskému, následnému magisterskému i doktorskému programu studia. Vede výukové kurzy v rámci celého odborného studia logopedie, věnované problematice vývoje řeči a jazykových schopností, teoretickým základům logopedie, hlasovým poruchám, koktavosti, dyslexii a dysgrafií, diferenciatní diagnostice, autismu, komunikaci, emocionálním a behaviorálním problémům u dětí. Dále v rámci návazného magisterského studia metodologické a rozšiřující kurzy problematiky a se studenty doktorského programu se zaměřuje na výzkumné projekty pro víceoborovou diagnostiku a nové poznatky ve speciální pedagogice. Prof. Tübele je odborným garantem Bc. a Mgr. studia oboru Speciální pedagog – logoped na University of Latvia a je autorem řady odborných kursů pro další vzdělávání v této oblasti, především o problematice dyslexie, autismu, poruchách učení speciálních vzdělávacích potřebách. Je autorem více než dvaceti monografií, vysokého počtu publikačních výstupů a je zvaným přednášejícím v řadě konferencí, symposií a seminářů v Lotyšsku a v dalších evropských zemích.

Prof. **Sarmite Tübele**, Ph.D., senior researcher, is speech and language therapist and special needs education teacher. Working in higher education since 1998; now with all levels of students – bachelor, master, second level of professional education, doctoral. For first level and professional education main study courses are in speech therapy regarding speech and language evaluation, speech therapy theories, voice disorders, stuttering, dyslexia and dysgraphia, differential diagnostics, autism, communication, emotional and behavioral problems in children. For Master program students – methodology in speech therapy, autism (deeper understanding and intervention); for doctoral students – Researcher's identity in multidisciplinary investigation and New findings in Special Pedagogy. Author of many seminars and lectures in continuous professional development courses (about dyslexia, autism, learning disabilities, special needs education). Author of about 26 monographies, 75 publications and other printed activities as well as participating in congresses, conferences, symposiums, and seminars in Latvia and other European countries.

SOUBOR ANOTACÍ ODBORNÝCH SDĚLENÍ KONFERENCE

Neslyšící rodiče a děti s kochleárním implantátem

Gehörlose Eltern und CI-Kinder

prof. Dr.habil. Annette Leonhardt

Ludwig-Maximilians-Universität München; Fakultät für Psychologie und Pädagogik;
Department Pädagogik und Rehabilitation

Na Mnichovské univerzitě je od roku 2000 realizován soubor výzkumných programů „Neslyšící rodiče a děti s kochleárním implantátem“. Primární byla realizace pilotní studie, které se věnovala prvním neslyšícím či těžce sluchově postiženým rodičům, kteří souhlasili s kochleární implantací jejich dítěte. Následně vznikly další dílčí studie, věnované např. rodinné situaci, rozvoji slovní zásoby dítěte – rozvoji mluveného a znakového jazyka. Současně byly v rámci studií vytvořeny informační materiály pro potřebu neslyšících či těžce sluchově postižených rodičů dětí s kochleárním implantátem, pro jejich konkrétní, nestrannou a objektivní informaci o problematice. Popisovaný výzkumný program je aktuálně zpracován (2016) s výsledky 7 dílčích studií, osmá dílčí studie je připravována. Prezentace přibližuje vybrané zásadní poznatky výzkumného programu.

An der Universität München (Deutschland) besteht seit dem Jahr 2000 das Forschungsprogramm „Gehörlose Eltern und CI-Kinder“. Nach einer Pilotstudie, die sich mit den ersten gehörlosen bzw. hochgradig hörgeschädigten Eltern beschäftigte, die ihr Kind mit Cochlea Implantat (CI) versorgen ließen, entstanden weitere Teilstudien, so z.B. zu deren Familiensituation oder zur Wortschatzentwicklung dieser CI-Kinder in Laut- und Gebärdensprache. Zugleich wurden Informationsmaterialien entwickelt, um gehörlose bzw. hochgradig hörgeschädigte Eltern über das CI sachlich, neutral und objektiv zu informieren. Das Forschungsprogramm besteht aktuell (2016) aus 7 Teilstudien; eine achte Studie ist in Vorbereitung. Im Vortrag werden ausgewählte Ergebnisse aus verschiedenen Teilstudien vorgestellt.

Pokroky v diagnostice a terapii dysartrie

Advances in the Assessment and Treatment of Dysarthria

prof. Anja Lowit, SLT

Strathclyde University Glasgow; School of Psychological Sciences and Health;
Faculty of Humanities and Social Sciences

Prezentace je věnována aktuálním poznatkům v oblasti diagnostiky a intervenčních technik u získané dysartrie. V této oblasti bylo vydáno několik dosud akceptovaných publikací, věnovaných problematice intervence u dysartrie, které vznikly po roce 1970, jako je *Darley et al.* (1975) nebo *Yorkston et al.* (1988, 1999). Následný klinický výzkum byl zaměřen na postižení důkazů pro efektivitu uváděných technik, stejně jako na vývoj alternativních terapeutických postupů, které respektují nové trendy, přítomné v důležitých výzkumných oblastech jako je psychologie, neurovědy a technologická podpora. Podobné vývojové trendy jsou přítomny i v oblasti diagnostiky dysartrie, s řadou nových postupů a technik, publikovaných následně od klasické diagnostické baterie z roku 1975 *Darley et al. : Motor Speech Examination* nebo *Frenchay Dysarthria Assessment* (*Enderby* 1983, *Enderby & Palmer* 2008). Prezentace přibližuje aktuální stav postupů, užívaných pro oblast dysartrií a výsledky výzkumných studií a systematických přehledových analýz k diskuzi o vhodně volených nástrojích diagnostiky a zhodnocení efektivitu terapeutických technik. Poskytnuté informace

mohou přispět participantům k tomu, aby realizovali informovaná rozhodnutí v oblasti nejlepší možné efektivní diagnostiky a terapie pro jejich pacienty s poruchami řečové komunikace.

This presentation will examine current assessment and intervention techniques in the management of acquired dysarthria. There were a number of important publications on the treatment of dysarthria from the 1970s onwards, such as Darley *et al.* (1975) or Yorkston *et al.* (1988, 1999). Clinical research has focused providing evidence for the effectiveness of these techniques, as well as developing alternative treatment approaches that take into account developments in other research areas such as psychology, neuroscience and technology. Similar developments can be seen with respect to the assessment of dysarthria where a number of new techniques and approaches have emerged since the publication of the early assessment batteries such as Darley *et al.*'s (1975) Motor Speech Examination or the Frenchay Dysarthria Assessment (Enderby 1983, Enderby & Palmer 2008). This presentation will describe the current state of the art of dysarthria management, and examine evidence from research studies and systematic reviews to discuss the appropriateness of assessment tools and the effectiveness of treatment techniques. This will allow participants to make informed decisions on how best to examine their patients and how to treat their communication problems effectively.

Neslyšící dítě s kochleárním implantátem v rodině neslyšících rodičů ***Deaf child with a cochlear implant in a family of deaf parents***

Mgr. Jitka Holmanová

Centrum kochleárních implantací Fakultní nemocnice v Praze Motole

V Centru kochleárních implantací máme 20 dětí s kochleárním implantátem, které vyrůstají v rodině s neslyšícími rodiči. Jedná se o 17 rodin, tři rodiny mají dvě implantované děti.

Ve dvou rodinách má matka vysokoškolské vzdělání, šest rodičů má střední školu, ostatní jsou vyučení, jeden otec má základní vzdělání. Nezdá se, že by dosažené vzdělání rodičů mělo významný podíl na tom, jak se dítěti věnují. V šesti rodinách se na rehabilitační práci podílí významnou měrou slyšící babička dětí. V některých rodinách sluchový, ale především řečový rozvoj dítěte postupuje pomalu. Většinou je to tím, že oba rodiče komunikují převážně znakovým jazykem a dítě má v rodině málo řečových vzorů. Připravila jsem kazuistiku chlapce, který byl implantován ve dvou a půl letech. Jeho sluchový i řečový rozvoj postupoval velmi rychle. V rodině probíhala komunikace bilingvální, protože matka především mluvila a otec používal znakový jazyk. Chlapec chodí v současné době do páté třídy běžné základní školy v místě bydliště. Míra a rychlost pokroků po kochleární implantaci nezávisí na vzdělání rodičů, ale především na osobnosti dítěte, včasné operaci, řečovém vzoru a intenzitě a způsobu rehabilitační práce.

We have 20 children with cochlear implant in the Centre for Cochlear implantations, who are raised in a family with deaf parents. There are 17 families, three out of which has two implanted children. In two of the families, mother has a university diploma, six parents are high school educated, the rest is educated in various crafts, one father has an elementary school. It does not seem, that education has any significant influence on how much time is dedicated to the child. In six families, hearing grandmother is doing a significant portion of the rehabilitational work. In some families, auditory and primarily speech development is slow. Usually the main reason for this is that both parents use sign language as a form of communication and the child has only a handful or no speech models at all. I have prepared a case (of a boy, who has been implanted at two and a half years. His auditorial and speech

development was proceeding rapidly. Family used bilingual form of communication, mainly because mother used spoken language and father used sign language. The boy is currently in a 5th grade of elementary school near his address. The amount and speed of progress after a cochlear implantation is not reliant on the education of parents, but more importantly on a personality of a child, timely surgery, speech model and on intensity and manner of rehabilitational work.

Praktická implementace hlasového hodnotícího protokolu ve vyšetření

The practical implementation of the voice evaluation protocol

Dr. Baiba Trinīte, PhD, assist. prof.

Liepaja University Liepaja; Head of the Voice and Speech Research Laboratory

Prezentace přiblíží posluchačům řadu praktických aspektů procedury, spojené s hlasovým vyšetřením. Stanovení souhrnné anamnézy, hodnocení maximální fonační doby, auditorně – perceptivních schopností, akustické hodnocení kvality hlasu a metodologie sebehodnocení, to jsou kritéria, obsažená a přiblížená v přednášce. Co je to index závažnosti dysfonie (Dysphonia Severity Index), jeho výpočet a interpretace dosaženého výsledku – to je další oblast, která bude vyložena posluchačům

The presentation will introduce audience with some practical aspects of voice assessment procedure. The collecting of anamnesis, assessment of maximal phonation time, auditory-perceptual and acoustic evaluation of voice, and methodology of self-evaluation will be discussed in the presentation. What is the Dysphonia Severity Index, how to calculate it and the interpretation of the score – these knowledge will be given to audience.

Logopedie pro děti se specifickými poruchami učení

Speech and Language Therapy for Children with Learning Disabilities

prof. Dr. paed. Sarmīte Tūbele

University of Latvia Riga; Faculty of Education, Psychology and Art

Poruchy učení jsou jevem, který je přítomný u stále vyššího počtu dětí, navštěvujících základní školu. Porozumění problematice poruch učení zůstává problematickou oblastí pro značný počet pedagogů škol hlavního vzdělávacího proudu, významnou roli hraje skutečnost, že existují odlišné podtypy poruch učení, ovšem pedagogové si této skutečnosti často nejsou vědomi a nerozvíjejí specifické formy podpory a pomoci pro tyto děti. Logoped, působící ve školním zařízení hlavního vzdělávacího proudu, pracuje v rámci podpůrného týmu odborníků. Jeho úkolem je rozvinout adekvátní intervenci pro děti s problematickým vývojem řečových a jazykových schopností, ovšem také i pro děti s poruchami učení, které mají svůj základ v oblasti jazykových schopností.

Learning disabilities are becoming more and more present in school children. The understanding of learning disabilities is not very clear for all teachers in mainstream schools, because the subtypes of learning disabilities are different, but teachers are not aware to give specific help for these children. Speech and language therapist in mainstream schools is working as a part of support team to give an adequate intervention for children with speech and language problems as well as language based learning disabilities.

Přínos centrálních sluchových testů u dětí s vývojovou dysfázií a dysortografií ***Value of central auditory tests for children with developmental dysphasia and dysortographia***

Doc. MUDr. Olga Dlouhá, CSc.

Foniatrická klinika; Fakultní nemocnice Praha 2

Testy centrálního sluchového zpracování jsou rozděleny různými způsoby do několika kategorií: monotické, dichotické, binaurální testy; řečové /neřečové. Tyto testy slouží jednak k posouzení binaurální integrace či naopak separace, k určení interhemisferální koordinace vjemů; dále k posouzení, jak posluchač vnímá a integruje základní informaci při binaurálním poslechu. Testování má navodit prakticky situaci, která je bližší běžnému vnímání zvuků řeči. Na Foniatrické klinice 1. LF UK a VFN v Praze jsme vytvořili centrální sluchové dichotické testy v českém jazyce (Dlouhá, Novák, Vokřál 2004). Vyšetření jsou zaměřena na porovnání výsledků testů u dětí s vývojovou dysfázií a u dětí s normálním řečovým vývojem. Testy se snaží zohlednit možnosti dichotického vnímání pomocí jednoduchých slov (2-slabičných) i s fonologickou prezentací a pomocí částí vět, kdy je možno hodnotit i centrální integraci, časové zpracování a v návaznosti i kvalitu krátkodobé paměti. Integrační deficit (neschopnost složit 2-slabičná slova do holé věty) souvisí s poruchou časového zpracování složitějších akustických podnětů. Další možností, jak vyšetřit centrální sluchové funkce, jsou také vyšetření řeči na pozadí šumu. Jedná se vlastně o zátěžové testy, kde záleží na typu použitého šumu a hladině maskování. Tyto testy se používají běžně u dospělých, ale i u starších dětí. Diferenciálně – diagnostický přínos testů (potvrzení vztahu poruchy rozumění řeči a poruchy centrální sluchové funkce) není jen v oblasti vývojových poruch řeči, ale testy mohou sloužit i k posouzení stádia vývoje řeči a k posouzení úspěšnosti rehabilitace řeči.

Logoped a jeho role jako diagnostika

Speech therapist and his role as diagnostics (Logopeda w roli diagnosty)

prof. Dr. habil. Zbigniew Tarkowski

Medical University of Lublin; Department of Pathology and Rehabilitation of Speech

V současnosti vykazuje logopedie oslabenou pozici v oblasti diagnostiky, přestože disponuje potřebnými diagnostickými kompetencemi i nástroji. V krajně nepříznivém vývoji tohoto přístupu je ponechávána zásadní role psychologa, psychiatra či neurologa v procesu rozlišení typu a závažnosti poruchy mluvy, přičemž logopedovi je ponechávána role terapeuta. Podobný negativní scénář souvisí s pasivitou v jednání logopedů či organizací, které je reprezentují. V tomto období lze považovat za významné, bojovat o podobu logopeda na pozici diagnostika a tím zároveň i o jeho profesionální i společenskou prestiž. Pokud srovnáme poměr odborných činností logopeda a psychologa, pracujícího např. v pedagogicko-psychologické poradně, je zřejmé, že logoped 80 % času věnuje terapeutickým cvičením a pouze 20 % na diagnostiku a související činnosti. Naopak psycholog 80% času stráví diagnostickou činností, pouze 20 % věnuje terapii. Tyto proporce jsou možným vyjádřením profesního zaměření, ale nezávisle k předpokládanému výsledku lze přístupu, přistupující k terapii bez pečlivé diagnostiky, jako nesprávný.

W obecnej sytuacji logopeda ma słabą pozycję w dziedzinie diagnozy, choć dysponuje niezbędnymi kompetencjami i narzędziami. W skrajnie niekorzystnej sytuacji psychologowie, psychiatrzy i neurologowie przejmą wiodącą rolę w procesie rozpoznawania większości zaburzeń mowy, pozostawiając logopedom terapię. Taki czarny scenariusz jest możliwy przy biernym zachowaniu się logopedów lub organizacji ich reprezentujących.

Tymczasem warto walczyć o wizerunek logopedy jako diagnosty, a tym samym o podniesienie jego prestizu zawodowego i społecznego. Jeżeli porównamy bilans pracy logopedy i psychologa zatrudnionych np. w poradni psychologiczno-pedagogicznej, to może okazać się, że logopeda 80% czasu poświęca na ćwiczenie, a tylko 20% na diagnozę oraz inne czynności, natomiast psycholog 80% czasu przeznaczą na czynności diagnostyczne, a tylko 20% na terapeutyczne i pozostałe. Być może te proporcje są przerysowane, ale warto je określić i wyciągnąć odpowiednie wnioski. Niezależnie od uzyskanego wyniku wielkim błędem jest przystępowanie do ćwiczeń bez dokładnej diagnozy.

Vývojová dysfázie v konceptu neurovývojových poruch

Developmental dysphasia in the concept of neurodevelopmental disorders

PaedDr. Lenka Pospíšilová

Demosthenes – dětské centrum komplexní péče v Ústí nad Labem

Příspěvek seznamuje s teorií současného konceptu neurovývojových poruch s akcentem na vývojové dysfázie. Věnuje se jejich klasifikaci a společným znakům, porovnává ICD 10 a MKN 10, DSM IV a V. Zmiňuje fyziologii z pohledu současných poznatků neurověd – zejména jazykového konektomu a genetiky. Následně specifikuje epidemiologii, etiopatogenezi, klinické příznaky, vyšetřovací metody, průběh a prognózu a způsob léčby každé ze jmenovaných neurovývojových poruch. Popisován je klinický obraz vývojových poruch v komorbiditách, jak z pohledu jednotlivých oblastí psychomotorického vývoje, tak z pohledu věku (od raného po adolescentní). Zdůrazněna je potřeba týmové diagnostiky a intervence, přičemž je zmíněna důležitost klinické logopedie již ve fázi diagnostické. Příspěvek propojuje závěry řady výzkumů, mj. také výsledky longitudinální studie (s počtem 430 probandů), které pocházejí z pracoviště autorky.

This report introduces the theory of contemporary concept of neurodevelopmental disorders with an emphasis on disorders of developmental dysphasia. It focuses on the classification and common features, compares International Classification of Diseases (10th ed., WHO) and Czech translation, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM IV and V, American Psychiatric Association). The report mentions physiology from the view of current knowledge of neuroscience – particularly language connectome and genetics. Subsequently specifies epidemiology, etiopathogenesis, clinical symptoms, diagnosis, progress and prognosis and treatment method for each of the named neurodevelopmental disorders. In this work is described the clinical picture of developmental disorders in comorbidities, both from the point of view of individual areas of psychomotor development, and also in terms of age (the early one to adolescent). The need for team diagnosis and intervention is emphasized with mention of the importance of clinical speech at the stage of diagnosis. This report connects conclusions of plenty of researches and also the results of a longitudinal study (with the number 430 probands), which come from the workplace of the (female) author.

Didaktické aspekty ve vzdělávání žáků s vývojovou dysfázií na prvním stupni ZŠ

Didactic aspects of education in pupils with specific language impairment

Mgr. Jehličková Kateřina, Mgr. Voralová Hana, Mgr. Kunhartová Monika, Ph.D.

Palackého univerzita v Olomouci; Pedagogická fakulta; Ústav speciálně pedagogických studií a Speciálně pedagogické centrum Skuteč

Vývojová dysfázie je opomíjeným druhem narušené komunikační schopnosti v pedagogické praxi. Pedagogové základních škol mají malé nebo žádné zkušenosti s tímto narušením ko-

munikační schopnosti. Neumějí pro takové žáky vypracovat individuální vzdělávací plán, jsou voleny nevhodné výukové metody, výuka je postavena na metodě pokus – omyl. Cílem příspěvku je seznámit čtenáře s postřehy z praxe týkající se problematiky výuky českého jazyka u žáků s vývojovou dysfázií na prvním stupni základních škol. V teoretické části je vymezena vývojová dysfázie (diagnostika, symptomatologie, kategorizace dle nové školské legislativy, souvislosti se specifickými poruchami učení) s ohledem na vzdělávací proces. Na základě speciálně pedagogické praxe jsou vybrány nejčastější problémy při výuce českého jazyka s přesahem do ostatních předmětů, s kterými se potýkají pedagogové na základních školách a poradenští pracovníci PPP a SPC. Analyzována je úspěšnost doporučených či používaných metod a postupů ve výuce. V rámci diskuze jsou navrženy tipy pro další výzkum v oblasti didaktiky mateřského jazyka u žáků s vývojovou dysfázií.

Specific language impairment is less known speech and language disorders in teaching practice. Teacher don't know about this disorders, their experience are insufficient. Teachers have to write individual education plan, they have to choose right methods of education, but in most cases they are confused. The article describes special education practice in primary school. We are aimed at the diagnostic, the symptomatology of specific language impairment, new legislation, association with specific learning disabilities. We describe difficulties of pupils in Czech language with overlapping in other subjects. We analyze recommended methods of education from the special education counselling. And we bring tips for next research in didactic of czech language in pupils with specific language impairment.

Hodnocení postupných změn profilu jazyka u dospělých klientů v období do 3 let po traumatu CNS

Evaluation of successive tongue profile changes in adult clients in the period up to 3 years after traumatic brain injury

PhDr. Lenka Džidová

Klinická logopedie; Sanatoria Klimkovic

Cílem příspěvku je demonstrovat efektivnost nového vyšetřovacího archu, založeném na identifikaci myofunkčních změn profilu jazyka u dospělých klientů a na skórovacím systému těchto změn. Tento evaluační arch byl ověřován a upravován klinickým logopedem v rámci logopedické terapie v Sanatoriích Klimkovic. Úvodní část se zaměřuje na objasnění diagnózy traumatického postižení CNS a jejich následků v podobě vícečetných deficitů řečové komunikace. Další část je věnována použitým metodám a prostředkům. V praktické části je analyzována metoda případové studie, kdy výzkumný soubor tvořilo 10 respondentů s diagnózou traumatu různé etiologie ve věku 21 – 36 let, kteří byli sledováni a opakovaně vyšetřeni dle nového Skórovacího archu po dobu 2 – 3 let. Výsledky šetření byly zpracovány statistickou metodou, převedeny do grafické podoby a porovnány se stávajícím Dysartrickým profilem. Závěrečná část se zamýšlí nad možnostmi objektivního a kvantitativního měření a jejich limity.

The aim of this contribution is to demonstrate the effectiveness of the new investigation sheet, based on the identification of myofunctional changes of tongue and scoring system of these changes in adult clients. The evaluation sheet was tested and modified by clinical speech therapist during speech therapy in Spa Klimkovic. The introductory part focuses on clarifying the diagnosis of traumatic brain injury and its consequences in the form of multiple deficits in speech communication. Another section is devoted to the used methods and resources. Practical part is analyzed case study method, the research group was

consisted of 10 respondents with a diagnosis of trauma various etiologies aged 21-36 years, who were followed and repeatedly examined under the new scoring sheet for 2-3 years. The results were processed by statistical method, converted into graphic form and compared with the existing Dysarthric profile. The final section considers the possibility of objective and quantitative measurements and their limits.

Příprava logopedů pro kolaborativní a komunitně vázanou praxi v inkluzivním náhledu - reflexe aktuálních témat a trendů v kontextu činnosti IALP

Development of speech (not) finish at seven years alias individual determinant of production and perception of speech in context of modern speech language therapy.

doc. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D.

Palackého univerzita v Olomouci; Pedagogická fakulta; Ústav speciálně pedagogických studií; Oddělení logopedie a studií komunikačního procesu

Príspevek je zaměřen na některé trendy a témata, která se týkají kolaborativní spolupráce a komunitně vázané praxe logopedů v inkluzivním přístupu současného globalizovaného světa. Tyto trendy vyplývají jak ze změn souvisejících s prosazováním inkluzivního přístupu, ale také ze změn v přípravě logopedů v zemích, které se potýkají s otázkou zajištění co nejširší dostupnosti logopedické péče. Jedná se o reflexi inspirovanou aktuálním vývojem v celosvětovém kontextu, ale také v kontextu práce společnosti IALP, především pak Výboru pro vzdělávání logopedů, který sdružuje odborníky ze všech světadílů a analyzující významné otázky týkající se logopedické přípravy. Základem moderní logopedické přípravy je směřování k multioborové, transdisciplinární a intersektoriální praxi respektující heterogenitu, což dosvědčují i příklady z mnoha vyspělých zemí s dlouholetou logopedickou tradicí. Stejně tak významné je směřování přípravy logopedů k práci v komunitním prostředí, které bude zohledňovat specifika nejenom národní či regionální, ale také socio-kulturní.

The contribution is focused on some trends and topics related to the collaborative cooperation and community-based practice of speech and language therapists in the inclusive approach in contemporary globalized world. This trends partly follow from the changes related to the enforcing the inclusive approach implementation, as well from the changes of the preparation of speech and language therapists' in those countries struggling with the issue of providing the most accessible speech and language therapy intervention as possible. The contribution represents the reflection inspired by the current development in the worldwide context, but also in the context of the work of the IALP, mostly of the Standing Committee for Education for Speech and Language Therapy, which unites the specialists from all continents who analyse significant issues of the preparation of speech and language therapists. The basis of the modern preparation of speech and language therapists is the heading forward to multidisciplinary, transdisciplinary and inter-sectorial practice respecting the heterogeneity, what is confirmed by the examples from many developed countries with long-lasting speech and language therapy tradition. Similarly important is the heading to the preparation of the speech and language therapists in the community-based environment taking account not only the national or regional specifics, but also the socio-cultural determinants.

Analysis of currents and historical applied agents of Czechoslovak logopaedia into 20 century and their influence on current data direction of this sciential discipline in Slovakia

Analyza prúdov a historických pôsobiacich činiteľov Česko-slovenskej logopédie 20 storočia a ich vplyv na súčasné smerovanie tejto vednej disciplíny na Slovensku

Mgr. Zuzana Moškurjáková

Prešovská univerzita v Prešove; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky; Klinická logopédia Banská Bystrica

Už prvé staroveké zmienky o poruchách reči naznačovali dôležitosť a potrebu ich liečenia. Ľudstvo prešlo dlhú cestu poznania a otázkou ako sa vyvinul jazyk sa minimálne od čias Darwina zaoberajú biológovia, psychológovia, filozofovia, lingvisti i neurovedci a pedagógovia. Historicky jednoznačná spätosť medicíny a pedagogiky nám sama ponúka odpovede na desaťročia trvajúce spory o vedúcej úlohe týchto dvoch odborov v starostlivosti o osoby s poruchami reči. Tak isto je historicky spätá slovenská logopédia s českou logopédiou a významné české a slovenské osobnosti ovplyvňovali vývin a kreovanie odboru a to nielen z dôvodu dlhých desaťročí trvajúceho spoločného štátu, ale aj pre neobyčajnú jazykovú blízkosť, ktorá nemá v Európe obdobu. V 70 rokoch XX. storočia dominuje na Slovensku ambulantná logopedická služba v rámci zdravotníckeho rezortu. Kritici tejto ambulantnej starostlivosti poukazujú na takéto úzke a obmedzené zacielenie logopédie ako náuky o vývoji, prevencii a náprave chybnej reči. Výrazne sa posilňuje vplyv sovietskej defektologickej školy a prudko vzrastá snaha o oklieštenie samostatnosti logopédie ako odboru a začína jej začleňovanie do Spoločnosti pre špeciálnu a liečebnú pedagogiku. Logopédia ako spoločenskovedná disciplína musí začať realizovať politické ciele. Dr. Sabadoš v knihe Logopédia v komplexnej starostlivosti o dieťa z roku 1977 strana 30 píše: „Logopédia ako spoločenskovedná disciplína plní vo svojej výchovnej práci spoločenskú funkciu“ a ďalej dodáva: „tie úlohy môže najadekvátnejšie plniť v systéme nášho školstva“. Tieto stále prítomné a pretrvávajúce snahy o vyprofilovanie dominancie jedného rezortu na Slovensku odvádzajú pozornosť od skutočných problémov a potrieb logopédie tretieho tisícročia.

Specifika v porozumění orální řeči u dětí předškolního věku mateřské školy logopedické a mateřské školy běžného typu

Specifics in Oral Speech Comprehension in Pre-school Children from Speech and Language Kindergarten and Kindergarten of Common Type

PhDr. Renata Mlčáková, Ph.D.

Palackého univerzita v Olomouci; Pedagogická fakulta; Ústav speciálně pedagogických studií; Oddělení logopedie a studií komunikačního procesu

Příspěvek přináší výsledky výzkumu zaměřeného na specifika v porozumění orální řeči u dětí předškolního věku mateřské školy logopedické a mateřské školy běžného typu. Sběr výzkumných dat byl autorkou příspěvku realizován v červnu 2016 v rámci dílčí části projektu IGA_PdF_2016_019 s názvem: „Výzkum vybraných parametrů produkce a percepce hlasu, řeči a jazyka ve vazbě na specifické etiologické determinanty v logopedickém náhledu“. Hlavní řešitelkou uvedeného specifického výzkumného projektu je doc. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D. Vyšetření porozumění orální řeči se zúčastnilo 22 dětí, z toho 10 dětí z mateřské školy běžného typu a 12 dětí z mateřské školy logopedické. Děti z mateřské školy logopedické se potýkaly s obtížemi souvisejícími zejména s diagnózami: specifická porucha artikulace řeči, vývojová dysfázie expresivního typu, vývojová dysfázie receptivního typu, spinální svalová atrofie II. typu, těžká oboustranná percepční nedoslýchavost, opožděný vývoj řeči, opožděný vývoj grafomotoriky a vizuomotoriky, opožděný vývoj slu-

chové a zrakové percepce, bilingvismus. Jednalo se o děti ve věkovém rozmezí pěti až sedmi let. Vyšetření dětí byla snímána videokamerou aby bylo možné co nejpřesněji vyhodnotit specifika v porozumění orální řeči a rozdíly ve výsledcích dětí ze sledovaných skupin.

The paper presents the results of research aimed at the specifics of oral speech comprehension in pre-school children from speech and language kindergarten and kindergarten of common type. The author of the contribution collected the research data during June 2016 within the frame of part of IGA_PdF_2016_019 project called "Research of selected parameters of the production and perception of voice, speech and language in relation to specific aetiological determinants in the speech and language therapy insight". The principal investigator of the specific research project is Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D. The examination of comprehension of oral speech was attended by 22 children, 10 children from the conventional type kindergarten and 12 children from the speech and language kindergarten. These were children ranging in age from five to seven. The investigations were filmed on a video camera, so that we can accurately assess the specifics in understanding of oral language and differences in outcomes of children from monitored groups.

Akusticko-verbální paměť jako integrální prvek auditivní percepce ***Acoustic-verbal memory as an integral part of auditory perception***

PaedDr. Yveta Odstrčilíková, PhD.

Speciálně pedagogické centrum při MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené, Valašské Meziříčí

Deficit sluchového vnímání znamená obecně potíže v dekódování řečových i neřečových zvukových podnětů. V diagnostice auditivní percepce jako poruchy sluchového zpracování a vnímání u dětí je jedním z aspektů i sluchová sekvenční paměť. Příspěvek je zaměřen na diagnostické přístupy v oblasti schopnosti akusticko-verbálního vnímání v rámci krátkodobé paměti u dětí předškolního věku, které byly zkoumány ve výzkumu dizertační práce, zaměřené na zjišťování úrovně auditivní percepce. Některé zahraniční výzkumy poukazují na skutečnost, že obtíže ve sluchovém vnímání nemusí být jen otázkou nezralosti fonologicko-fonetického systému dítěte, nýbrž i kombinací více faktorů mezi něž se řadí sluchový deficit zpracování mluveného slova včetně nedostatků v akusticko-verbální paměti. Model lexikálního a foneticko-fonologického přístupu v diagnostice poruch sluchové percepce v logopedické praxi je nutné doplňovat o přístupy akustické, neurologické i hlediska lingvistická a psychologická.

Auditory perception deficit generally means trouble in decoding speech and non-speech auditory stimuli. In the diagnosis of auditory perception disorders such as auditory processing and perception in children is one of the aspects of auditory sequential memory. The paper focuses on diagnostic approaches in the field of acoustic skills verbal perception in the context of short-term memory in children of preschool age who were studied in the research aimed at determining the level of auditory perception. Some foreign studies point to the fact that difficulties in auditory perception may be only a matter of immaturity phonological-phonetic system of the child, but also a combination of factors which include auditory processing deficit of speech, including deficiencies in acoustic-verbal memory. Model lexical and phonetic-phonological approach in diagnosing auditory perception in speech therapy must be complemented by acoustic approaches, neurological and linguistic and psychological point of view.

Narušená komunikačná schopnosť u žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia

Communication disorder of pupils with moderate mental disability

PhDr. Helena Oriechiková, PhD.

Katolícka univerzita Ružomberok: Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky

Cez komunikáciu sa môžeme dozvedieť o žiakovi čo najviac, vieme získať mnoho nových informácií týkajúcich sa samotného žiaka, máme možnosť spoznať jeho potreby záujmy, názory, jeho prežívanie. So žiakom sa môžeme zblížiť, vytvoriť si priateľský vzťah založený na dôvere, úcte a porozumení. U žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia je častá ich schopnosť mechanicky zopakovať niekedy aj dlhšie rečové celky bez porozumenia obsahu. S tým súvisí aj pomerne častá echolália. Postupne sa naučia dorozumievať so svojím okolím, pričom oveľa viac vedia, než aktívne používajú. Stredný stupeň mentálneho postihnutia je typický nápadné oneskoreným vývinom reči, väčšinou až po treťom roku, niekedy až po šiestom roku života dieťaťa. Na narušenú komunikačnú schopnosť žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia je v príspevku zameraná empirická časť.

Through communication we can learn about the pupil as much as possible, we can get a lot of new information related to the pupils, we have the opportunity to know the needs, interests, opinions, his living. With pupil we can be closer together, create a friendly relationship based on trust, respect and understanding. Children with moderate mental disability are often able to mechanically repeat longer speech units without understanding the content. Relatively frequent echolalia is related to it. Step by step they learn to communicate with its surroundings, they know more than actively use. For the moderate degree of mental disability is typical noticeable delay of speech growth, usually after the third year, sometimes up to the sixth year of a child's life. To disturbed communication ability of pupils with moderate mental disability allowance is focused empirical part of the contribution.

Komunikačné schopnosti detí s Downovým syndrómom. Dôvody na optimizmus.

Speech and language skills of children with Down syndrom. Reasons to optimism.

PaedDr. Mária Masárová

Prešovská univerzita v Prešove; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky;

Klinická logopédia Poprad

Každý rodič túži mať zdravé dieťa. Diagnostika očakávaného dieťaťa v prenatálnom období ešte neznamená automatickú interrupciu. Pre mnohých rodičov aj dieťa s Downovým syndrómom je dar. Svetovým dňom Downovho syndrómu je 21. marec. Tento symbolický dátum je odvodený z čísl 3 a 21, keďže „downíci“ majú prebytočný chromozóm, tzv. trizómiu 21. chromozómu. V porovnaní s 20. storočím, biologicko-medicínsky výskum v tomto odbore o niečo zaostal. Kedysi bol nielen u nás, ale aj v zahraničí, väčší záujem o problematiku Downovho syndrómu. Aktuálne sa na odborných fórach sústreďuje záujem len na zlepšenie prenatálneho skríningu. Pritom metabolické zmeny a schopnosti kompenzácie zmien u ľudí s DS, sú priam fascinujúce. (prof. Šustrová, 2015) Predmetom našej pozornosti je oblasť verbálnej komunikácie u detí s DS. Ich Komunikačné schopnosti sú v rôznej miere znížené, alebo oneskorené a majú svoju špecifickú symptomatológiu. Jedným z najcharakteristickejších znakov je narušený rečový vývin. Je logické, že priebeh vývinu reči primárne závisí od stupňa mentálneho postihnutia. Prognózu však výrazne ovplyvňujú aj exogénne činitele (rodina), ktoré vzhľadom k charakteru psychiky, môžu zohrávať dôležitejšiu úlohu ako pri iných formách mentálneho postihnutia.

Every parent desires to have a healthy baby. Diagnosis of the expected child in the prenatal period does not mean an automatic induced abortion. For many parents the child with Down syndrome is a gift. World Down syndrome Day is 21th March. This symbolic date is derived from the numbers 3 and 21, as people with Down Syndrome have an excess chromosome called "trisomy 21". Compared to the 20th century, bio-medical research in this field fell slightly. Once there was not only in our country but also abroad a bigger interest in the issue of Down syndrome. Currently the interest at professional forums focuses only in improving prenatal screening. But also the metabolic changes in people with DS are fascinating. (Prof. Šustrová, 2015). The subject of our attention is the area of verbal communication in children with DS. Their communication skills are in varying degrees reduced or delayed and they have a specific symptomatology. One of the most characteristic features is the impaired speech development. It is logical that the course of speech development depends primarily on the degree of mental disability. The prognosis, however, is strongly influenced by the exogenous factors (as family), that can play a more important role than at other forms of mental disability.

Prevence – časná intervence v logopedii

Prevention – Early Intervention in Speech Therapy

Prof. dr. hab. Jacek Jarosław Bleszyński

University Mikołaja Kopernika in Torun; Faculty of pedagogic sciences; Department of Special Psycho-education

Prezentovaná studie byla zpracována pro hlubší porozumění procesu rané intervence, především z hlediska vývoje řeči. Její obsah představuje výběr přístupů v medicíně, psychologii, pedagogice, tvořící základ pro nový přístup a rozvoj tohoto pojmu v logopedii. Studie preferuje rozvoj rané logopedické péče, především formou navýšení rozsahu terapeutické péče. Raná logopedická intervence zahrnuje v tomto přístupu děti v prenatálním a novorozeneckém období, následujících letech, sleduje úsilí eliminovat, redukovat a kompenzovat projevy poruchy či dysfunkcí, právě tak i výsledky prováděné terapie.

The study was undertaken to understand the problem of early intervention, particularly in terms of speech development. The material presents selected approaches in medicine, psychology, pedagogy, as a basis for a new outlook on this notion in speech therapy. The article suggests broadening the understanding of early intervention speech therapy by not prolonging the process but by increasing the amount of therapeutic intervention. Early speech therapy will include in its scope both children during prenatal and natal period, and in later years, in efforts to eliminate, reduce and level the results of diseases, disorders, as well as the effects of undertaken therapy.

Model logopedické prevence

The model of Speech and Language Prevention

Dr. habil. Ewa M. Skorek, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski)

University of Zielona Góra; Faculty of Education, Psychology and Sociology

V 21. století není pochybností o tom, že prevence, společně s diagnostikou a terapií, je jednou z hlavních teoretických a praktických oblastí logopedické intervence. Prevence poruch jazykové komunikace není jen mnohem levnější než následná terapie, ale je také efektivnějším nástrojem pro dosažení co nejlepší kvality života osob, které budou zařazeny do logopedické péče, protože žádná terapie, přestože bude efektivní, nedokáže eliminovat již

proběhlou negativní životní zkušenost z přítomnosti komunikační poruchy před počátkem terapie. Současná logopedická prevence preferuje holistický charakter, tedy takový způsob provedení, který zahrnuje implementaci do všech oblastí, kde lze očekávat rozvoj poruchy řečové komunikace, využívající časnou diagnostiku, predikci vývoje poruch a prevenci sekundárních komunikačních poruch. Preventivní činnost je určena pro implementaci do většinové společnosti, pro celou populaci, ale také cíleně pro určité skupiny či individuální příjemce v celém věkovém spektru – prenatální, perinatální, postnatální. Systém moderní logopedické prevence zahrnuje veškeré organizační formy, související s obsahem, metodami, principy a prostředky, představující souvislou preventivní strukturu, související s poruchami verbální komunikace. Uvedený třístranný model logopedické prevence zahrnuje uplatnění aktivit na primární, sekundární a terciární úrovni, užitých nejen s ohledem na rizikové skupiny, ale také ve vztahu k většinové společnosti.

In the 21st century, there is no doubt that prevention, in addition to diagnosis and treatment, is one of the main theoretical and practical areas of logopaedic intervention. Prevention of disorders in language communication is not only much cheaper than therapy, but it is also a more effective instrument for achieving the best possible quality of life for future logopaedic patients, as no therapy, however effective, will undo the negative experience of communication failures prior to treatment. The contemporary logopaedic prevention is of holistic character, and as such, it is implemented in all areas, i.e. from anticipation of impaired communication abilities, through early diagnosis, to prevention of secondary disorders. These undertakings are meant to be implemented on a macro, i.e. globally (the entire society) and micro scales, i.e. to groups or individual recipients from the entire age spectrum, i.e. prenatal, perinatal, postnatal. The system of modern logopaedic prevention encompasses all organisational forms as well as the content, methods, principles and means constituting a coherent preventive structure related to verbal communication disorders. The tripartite model of logopaedic prevention encompasses the activities at the primary, secondary and tertiary level, undertaken not only in relation to those at risk, but also in relation to the whole of society.

Multifaktoriální terapie pacientů s poruchou hlasu ***Multifaceted therapy of patients with voice disorder***

Mgr. Grzegorz Hryniewicz

University of Zielona Gora; Faculty of Education, Psychology and Sociology

Working as a neuro speech therapist I notice, that plenty of my patients have enormous problems with voice emission. Those are people with regurgitation vocal cords and strangulated voice. As a theorist and practician of voice emission of speech and singing I pay attention on working groups, which especially ought to focus on their voice emission and voice hygiene, for instance: teachers, journalists, actors, vocalists etc. Making observations and interviews with patients I claim, that there is a lack of awerness and knowledge about producing voice in those people, who have disorders. As a consequence we are unaware of where can lead us the lack of knowledge about correct emission of sounds, breath or position. We do not know the methods of preventing dangerous voice illnesses. We are unaware of the danger of losing voice as a consequence of improper voice emission. Important issues are: voice emission, construction of speech organs, results of bad habits in speech and speech organs diseases. Lack of prevention can lead to mistakes in usage of speech organs, which can lead to loss of voice. As an effect, that leads us to discovery and insertion of therapy, which can save our voice.

**Kvantitativní a kvalitativní změny komunikačních poruch, pozorované u dětí
v období více než 20 roků odborné praxe**
***Quantitative and qualitative changes in communication disorders observed among
children over 20 years of professional practice***

Małgorzata Kozłowska M.A.

University of Zielona Góra; Faculty of Education, Psychology and Sociology

There are many theories on child language acquisition. Whatever approach is accepted certain common features can be observed: language appears in the same period of the child's life and in each language phases of language acquisition are fixed. My nearly twenty-year practice as a speech therapist, my assessment activities, as well as a great number of my patients, who have been examined and helped to overcome communicative disability, have given me a chance to collect extensive research material. The material analysis has revealed worrying quantitative and qualitative changes. The assessment conducted with the same research tool in a group of children from the same local environment and attending the same educational institution shows that in 1998 26.3% of six-year-olds needed speech therapy and at present 83.3% are qualified to attend speech therapy sessions. Qualitative changes are even more alarming. A few years ago, children had mainly articulation disorders, now they are much more likely to suffer from delayed speech development. My research shows that in 2007 14.9% of pre-school children had problems with delayed speech and 85.1% with correct articulation. Over the years, the proportions have changed. In 2016 30% of the subjects show delayed speech development and 70% have articulation disorders. A significant increase in the number of children with delayed speech development is my great concern, because it affects all aspects of the language (phonetic, phonological, semantic and syntactic aspects) as well as the child's social functioning

**Logopedická intervence ve školství v kontextu prevence školní neúspěšnosti žáků
s poruchami vývoje řečové komunikace**

***A Logopaedic Intervention in Education in the Context of Prevention of School Failure of
Pupils with Developmental Speech Difficulties***

doc. Mgr. Eva Zezulková, Ph.D

Ostravská univerzita Ostravská univerzita; Pedagogická fakulta;

Katedra Speciální pedagogiky

Předložený text je věnován aspektům logopedické intervence v rezortu školství s důrazem na potřebu systémové podpory účasti logopedů v edukační realitě. Je orientován na narušenou komunikační schopnost a procesy porozumění jako rizikové faktory neúspěchů žáků ve vzdělávání. Upozorňuje na potřebu spolupráce logopedů s rodiči a pedagogy žáků ohrožených rizikem neúspěchu ve vzdělávání a jejich aktivní účast na vytváření podmínek pro inkluzivní, stimulující a motivující prostředí v primárním vzdělávání. Prezентuje rovněž výsledky vybraných výzkumů, jimiž chce poukázat na naléhavé problémy logopedické intervence ve školství v kontextu prevence školní neúspěšností žáků (nejen) s poruchami vývoje řečové komunikace. V závěru doporučuje opatření za účelem zvýšení efektivity logopedické intervence ve školství.

The submitted text deals with the aspects of logopaedic intervention in the education sector with the emphasis on the need to systematically support the participation of speech therapists in the educational process. It is oriented on disrupted communicative ability and processes of understanding as risk factors of failure of pupils in education. It highlights the need of cooperation of speech therapists with parents and teachers of children endangered

by failure in education and their active participation in creating conditions for inclusive, stimulating and motivating environment in primary education. It also presents the results of chosen researches, by which it wants to point to the urgent problem of logopaedic intervention in education in the context of prevention of school failure of pupils (not only) with developmental speech difficulties. In the end, it recommends measures in order to increase effectiveness of logopaedic intervention in education.

Implementace logopedické prevence do systému plánování mateřské školy ***Implementation of logopedic prevention into the kindergarden planning system***

Mgr. Žaneta Florýková

Ostravská univerzita; Pedagogická fakulta; Katedra Speciální pedagogiky

Príspevek vychází z diplomové práce, zabývající se logopedickou prevencí, opírající se o teoretická východiska ontogenetického vývoje řeči v předškolním věku dítěte. Obecně představuje integrované bloky logopedické prevence, vypracované ve formě tematických celků. Objasňuje jejich strukturu, provázanost a cíle v oblasti vzdělávání předškolního dítěte. Konkrétně se pak dílčím činností tematických celků, věnuje na vybraném vzorku. Hodnotí efektivitu, využitelnost v praxi a představuje navrhané změny, se kterými by byla možná implementace těchto integrovaných bloků do ŠVP mateřské školy

This feature is based on a dissertation which looks into logopedic prevention, founded on theoretical basis of ontogenetic development of speech in preschool aged children. It briefly introduces integrated blocks of logopedic prevention, made in form of themed units. This feature clarifies their structure, interconnectedness and goals in the area of preschool children's education. Specifically, it deals with particular activities of the themed units applied on a selected sample. It evaluates efficiency, applicability and introduces suggested changes, which could enable implementation of these integrated blocks into the School Education Programme of preschools.

Vývoj fonologických schopností a fonologického rozlišování ***Development of Phonological Skills and Phonemetics Awareness***

PaedDr. Mária Šišková

Prešovská univerzita v Prešove; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky;
Klinická logopédia Spišská n. Ves

Jazyk je základným komunikačným prostriedkom. Skôr, než dieťa začne komunikovať v materinskom jazyku, vníma zvuky reči, imituje, diferencuje, až potom produkuje. Hovorový jazyk je základom pre osvojenie si čítania. V našom príspevku sa preto venujeme pozornosť prevencii v rovine foneticko-fonologickej, inštitúciám a osobnostiam na Slovensku, ktoré sa zaoberajú výskumom detskej reči, pojmom ako sú fonetika, fonológia, vývinom fonologických schopností, štruktúrou fonologického uvedomovania z hľadiska kognitívnych operácií, diagnostikou, testovými batériami na hodnotenie fonologického uvedomovania

Language is the basic tool for communication. Before a child starts to communicate in the mother language, he or she perceives the sounds of the spoken language, imitates, differentiates and first then produces. Spoken language is the basis for learning to read. In our lecture, we focus on the prevention on phonetic and phonological level, the institutions and specialists in Slovakia, who study infant speech, terms such as phonetics, phonology, development of the phonological skills, structure of the phonological awareness from the cognitive operations point of view, diagnostics, testing batteries focused on the evaluation of phonological awareness.

Praxe založená na důkazech: přístupy k měření dopadu terapeutické intervence
Evidence-Based Practice: approaches to measuring the impact of therapy interventions

Dr. Hazel Roddam. PhD, MA, BSc (Hons), FHEA, RegMRCSLT

University of Central Lancashire School of Health Sciences Allied Health Research Unit

Přednáška shrnuje mezinárodně uznávaná kritéria pro klinickou excelenci na základě na důkazy zaměřené praxe (Evidence – Based Practice – EBP). Lze vysledovat přítomné strategické i politické imperativy, které podmiňují kvalitní provedení služeb v oblasti zdravotní, edukativní a sociální péče. Také zároveň jsou zde obsažena odborná a klinická měřítka pro provádění "nejlepší praxe" a my všichni jsme zodpovědní za průkazné ukazatele, že naše vlastní efektivita práce je v souladu s uznávanými aktuálními kritérii. Nicméně, tradiční definice EBP nepodporuje řadu základních postulátů, uznávaných praktiky. V první řadě zahrnuje předpoklad, že je přítomen robustní a komplexní výsledek v návaznosti na uvedené důkazy. Přestože je bezesporu potřebné mít povědomí o významném souhrnu publikovaných poznatků z výzkumných sdělení, které jsou zásadní pro dosažení realistického přístupu k provádění naší každodenní praxe, je realitou, že mnoho výzkumných studií se omezuje na vyhodnocení dílčích a přímočarých intervenčních strategií terapie. Ty pak neodráží realitu, zahrnující obtížnou uchopitelnost všech stránek případů, které jsou logopedem řešeny, především v rámci multidisciplinárních týmů a služeb. Z toho vyplývá potřeba stanovit vymezení toho, co představuje důkaz a úvahu o tom, co může být kvalitním ukazatelem pro zdroje následného důkazu efektivit. Především se jeví potřebné, disponovat pomůckami a přístupy k měření výsledků a dopadu našich intervenčních strategií terapie, které vhodně odráží i související faktory, jež měly vliv na výsledky naší práce s danou osobou. Přednáška uvádí rozdíly v použití kritérií pro dosažení výsledku ve výzkumném šetření, v evaluaci určitého programu i v případě individuálního postupu ve prospěch klienta. Tyto kritéria jsou přiblížena na základě porovnání pro určité strategie: na případu založený výzkumný design, průzkum, klinický audit, pacientem referovaná kritéria výsledků (Patient-Reported Outcome Measures – PROMs) a konzultace zúčastněných stran.

This lecture will open with a recap of the international drivers for clinical excellence through Evidence-Based Practice (EBP). We recognise that there are strategic and political imperatives for quality assurance of services in health, education and social care. Additionally, there are professional and clinical drivers for us to demonstrate 'best practice': we are all accountable to demonstrate that we are keeping ourselves updated with the evidence for effectiveness in our own field of work. However, the traditional definition of EBP belies a range of inherent challenges for practitioners. Primarily, there is the assumption that there is a robust and comprehensive evidence base to draw upon. We certainly need to be aware of the relevant current published research evidence and how to achieve a realistic approach to embedding this within our routine practice; but many research studies are limited to evaluation of discrete and direct therapy interventions. This does not reflect the reality of the complexity of cases that we manage, working within multidisciplinary teams and services. So we need to challenge the definitions of what constitutes 'evidence' and to consider what can be quality markers of additional evidence sources. In particular, we need to have tools and approaches for measuring the outcomes and impact of our therapy interventions which appropriately reflect the contextual factors that influence the outcomes for the individuals we work with. This lecture will consider the differences in using outcome measures in research, in service evaluations, and in case management for individual clients. It will include the respective contribution of case-based research designs, survey, clinical audit, Patient-Reported Outcome Measures (PROMs) and stakeholder consultations.

Sociálně-kognitivní dovednosti českých neslyšících dětí

Social-cognitive skills in the Czech Deaf Children

dr. Eva Filippová, Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.

Univerzita Karlova Praha; Filosofická fakulta; Ústav jazyků a komunikace neslyšících

Poster zachycuje výsledky první fáze výzkumu zaměřeného na testování sociálně-kognitivních dovedností českých neslyšících a nedoslýchavých dětí ve věku 5–10 let. V českém odborném diskursu – v rozporu s výsledky zahraničních výzkumů – stále silně resonují pohledy na hluchotu coby handicap ohrožující přirozený vývoj neslyšících a nedoslýchavých dětí. V souladu s tím je opakovaně uváděno, že tyto děti dosahují ve srovnání se slyšícími vrstevníky nižších kognitivních, komunikativních a sociálních kompetencí. V prezentovaném výzkumu byla k testování sociálně-kognitivních dovedností použita baterie úkolů pro testování tzv. teorie mysli (ToM). Výsledky více než 20 neslyšících a nedoslýchavých dětí byly následně usouvztažněny s tím, který jazyk testované děti preferují (český znakový jazyk x mluvenou češtinu), s jazykem používaným při jejich vzdělávání, s jazykem, kterým komunikují jejich rodiče atd. Cílem výzkumu – prvního svého druhu v českém prostředí – bylo doložit, že pokud mají neslyšící a nedoslýchavé děti možnost vyrůstat v neomezujících komunikačních podmínkách a mají k dispozici vhodné komunikační nástroje, mohou plně rozvinout svůj potenciál a dosahovat výsledků srovnatelných s vrstevníky – a to nezávisle na formě jazyka, který používají.

The poster presents findings from the initial stage of our research focused on the socio-cognitive skills of the Czech Deaf children aged 5-10 years. Despite much progress in the research on Deaf children's development over the world, claims about deafness as a handicap compromising children's development are still pervasive in the professional discourse of the present-day Czech society. Deaf children have been repeatedly deemed to reach lower cognitive, communicative, and social milestones relative to their hearing peers. Our research approaches the study of the Czech Deaf children's social-cognitive skills through the use of a theory-of-mind (ToM) battery of tasks. The respective skills of more than 20 Deaf children were assessed thus far. Our preliminary findings are presented in the relationship to children's preference for language (Czech sign language x spoken Czech), language use in the education, parents prefer language etc. As a first attempt of this kind in the Czech Deaf children, our aim has been to document that Deaf children can, indeed, reach the full developmental potential vis a vis their typically developing peers, provided they have suitable conditions for unobstructed communication and the tools to communicate unambiguously with and through a complex independent language in whatever modality.

Práce s motivací při logopedické terapii u dětských klientů:

faktory ovlivňující pokrok

Working with motivation in speech therapy in pediatric clients:

Factors influencing progress

PhDr. Bc. Blanka Gruberová, Ph.D.

Ambulance klinické logopedie, G-medical, s.r.o.; Plzeň

Motivace je klíčovým faktorem ovlivňujícím úspěch a pokrok při logopedické intervenci. Pokud však terapie selhává, je nutné brát v úvahu nedostatečnou motivaci nejen u dítěte, ale i u rodičů a logopeda. Najít vhodný zdroj motivace je velmi složité. Jedno dítě totiž motivuje materiální odměna, jiné motivuje zadaný úkol, protože pro ně představuje potěšení a zábavu. Každý má pro spolupráci jiný motiv, jelikož každý má rozdílné potřeby a životní hodnoty. Navíc pro děti je typické, že začnou brát každou odměnu jako standard a očekávají stále více.

Při odměňování je nutné vyvarovat se spousty chyb, ke kterým v praxi často dochází. Vhodné je do terapie včlenit určité konkrétní kroky, jak pozitivních cílů dosáhnout. V příspěvku jsou shrnuty nejčastější faktory ovlivňující pokroky v logopedické terapii.

Motivation is a key factor in the success and progress in speech therapy. However, if treatment fails, it is necessary to take into account the lack of motivation not only for the child but also for parents and speech therapist. Finding a suitable source of motivation is very complicated. While one child can be motivated by a material reward, the other one is driven by the given task, because it represents pleasure and enjoyment. Everyone has a different motive for a collaboration because of various needs and life values. In addition, children typically begin to take the reward as a standard and they expect more. It is necessary to avoid a lot of mistakes occurring often in practice during remuneration. Is it appropriate to incorporate some concrete steps into the therapy to achieve positive goals. The paper summarizes the most common factors influencing the advances in speech therapy.

Sledování vztahu vývojové koordinační poruchy a verbální dyspraxie u dětí ***Monitoring the relationship developmental coordination disorder*** ***and verbal dyspraxia in children***

Mgr. Jiřina Jehličková

Speciálně pedagogické centrum pro děti s narušenou komunikační schopností, Liberec

V současné logopedické praxi se setkáváme s nárůstem dětí s narušenou komunikační schopností, se změnami ve výskytu narušené komunikační schopnosti a její závažnosti. To vede k nutnosti odhalování možných příčin těchto změn, integraci poznatků z různých oborů, rozšiřování možností diagnostiky a následně logopedické intervence. Jedním z hledisek je sledování motorické úrovně, resp. praxie, tedy schopnosti provádět účelné pohyby jednotlivých orgánů a jejich patologie – dyspraxie. Objektivní zhodnocení motorické úrovně bývá v logopedické praxi problematické, nejsou zatím rozšířené odpovídající diagnostické nástroje. Odlišné je klinické hledisko posouzení motorických obtíží od pedagogického, není zcela ustálená terminologie. Sledování vztahů mezi deficitem v motorickém učení a při provádění složitějších pohybových činností a mezi deficitem v realizaci řeči pomůže při nastavení interdisciplinárního přístupu v terapii a logopedické intervenci.

Nowadays, we encounter more and more children with the Communication Disorder, changes in its occurrence and severity. It leads to the urgency of a detection of possible causes related to these changes, as well as the integration of knowledges from different fields of science, the diagnostic's capacities dispersion which is followed by a logopedic intervention. One of the aspects is the monitoring of a kinetic level (Praxia); it means the capacity to perform individual purposeful movements and its pathology (Dyspraxia). An objective evaluation of the kinetic level is usually difficult because the relevant diagnostic tools are not yet widely known. The educational point of view differs out of the clinical one; the terminology is not entirely settled. Monitoring of the relation between deficits in the kinetic learning and in the performance of complicated movements and between deficits in the speech realization will help to settle the interdisciplinary attitudes in the therapy and in the logopedic intervention

Vývoj fonologického uvědomování u dětí předškolního a mladšího školního věku ***Development of phonemic awareness in children of pre-school and early school age***

PhDr. Petra Bendová, Ph.D. Bc. Kristýna Munzarová

Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie

Pojem fonemického uvědomování se v odborné speciálně pedagogické a psychologické literatuře objevuje cca od 80. let dvacátého století. O fonemickém uvědomování se dnes uvažuje především jako o jevu, který má klíčové postavení mezi dovednostmi a procesy důležitými pro rozvoj čtení a psaní. V české literatuře se pojem fonemického uvědomování (dále pouze FÚ) objevuje prozatím dosti zřídka nebo velmi nejednotně. Nejčastěji je v česky psané odborné literatuře užíváno pojmu fonemický sluch, a to zejména v publikacích cílených do logopedické praxe. Postupně se však objevují i teze, které se FÚ u dětí zabývají i ve vazbě na současné psycholingvistické přístupy studia vývoje gramotnostních dovedností v psychologii. Text příspěvku prezentuje výsledky pilotního šetření (100 dětí) zaměřeného na ověření kvality FÚ dětí předškolního a mladšího školního věku (tj. dětí 5 – 7,5 letých), a to v kontextu výskytu narušené komunikační schopnosti u této věkové kategorie (dyslálie, vývojové dysfázie) a prevence vzniku výukových obtíží po zahájení školní docházky (tj. zejména při čtení, psaní a počítání). Za účelem ověření kvality FÚ u dětí předškolního a mladšího školního věku bylo využito testové metody, a to konkrétně subtestů z Heidelbergského testu vývoje řeči (H. S. E. T) a Baterie testů fonologických schopností (BTFS).

The notion of phonemic awareness has been in the professional special-pedagogical and psychological literature since the 1980's. Phonemic awareness is now considered primarily as a phenomenon that has a key position between skills and processes that are important for the development of reading and writing. In the Czech literature, the concept of phonemic awareness (hereinafter as PA) appears quite rarely or not clearly. In Czech written professional literature the most commonly used concept is phonemic hearing, especially in publications targeted at speech therapy practice. Gradually, however, there are theses appearing involved with PA in children and also in relation to the current psycho-linguistic approaches to study of the development of literacy skills in psychology.

The paper presents the results of the pilot survey (100 children) aimed at verifying the quality of PA in pre-school and early school age (i.e. children 5 – 7.5 year old), in the context of the occurrence of communication disability in this age group (dyslalia, developmental dysphasia) and the prevention of learning difficulties after starting school (i.e. especially in reading, writing and arithmetic). In order to verify the quality of PA in pre-school and school age a test method was used, namely the sub-tests of the Heidelberg test for speech development (H. S. E. T) and the phonological skill tests.

Terapie osob s těžkou formou afázie a zapojení prvků AAK

Therapy of persons with hard form of Aphasia and involvement of Component AAK

doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie,
Klinická logopedie Česká Lípa

Afázie je porucha individuálních jazykových schopností na bázi poškození CNS. (Neubauer 2007), vždy ovlivňuje vnímání mluveného projevu, verbální expresi, lexikální a grafické dovednosti i verbálně-mnestické funkce. Je charakteristická neschopností se srozumitelně vyjádřit, porušením chápáním významů slov, potížemi s vyhledáváním konkrétních výrazů, poruchou při skládání souvislých vět a použití gramatiky. Především přetrvávající globální afázie a těžké formy smíšené afázie provází přetrvávající neplynulý a rozsahem minimální

projev, vyplněný řečovými stereotypy a porušeným rozuměním, doprovázený těžkou poruchou čtení a psaní. Prvků AAK může jedinec využívat v rámci komunikace k rozvoji porozumění, k vyjádření svých potřeb, v případě, že v danou chvíli nemůže používat řeč. Zároveň s využitím specifických metod obnovovací terapie, mohou být zařazeny i prvky AAK přímo v terapeutickém procesu. Metoda fonemicko-vizuální stimulace je vhodným uvedením postupu s užitím prvků AAK v stimulačním programu u osob s těžkou formou afázie, poster přibližuje zásadní prvky praktické aplikace této metody s prvky AAK.

Aphasia is disorder of individually language abilities on base of damage of CNS. (Neubauer 2007), always affected a perception of speech, verbal expression, lexical and graphic skills and viva verbal- mnesic functions. Above all persisting global aphasia and hard forms of mixed aphasia guides the continuing of dysfluent and minimal level of verbal communication speech, with speech stereotypes and limited level of understanding, accompanied with hard disturbance reading and writing. Elements of AAC a person with aphasia make use for communication, for development of understanding or formulation of his/her needs, that his/her cannot to use verbal communication. Together with usage of specific methods of recovery therapy, elements of AAC can make use into the process of restoring therapy. The method of fomemic- visual stimulation provides of introduction procedure with using elements AAC in stimulative programme for persons with hard forms of aphasia. The poster includes the basic elements this method, used at the man with hard mixed form aphasia, on two short video – sequence show the set of significant parts of this method with elements of AAC.

Rozvoj komunikačních kompetencí žáků s kombinací mentálního a tělesného postižení v základní škole speciální

Development of communication skills of pupils with a combination of mental and physical disabilities in elementary special school

PhDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Speciálně pedagogické centrum Náchod a Univerzita Hradec Králové, Pedagog. fakulta

Předkládaný příspěvek je zaměřený na problematiku rozvoje komunikačních kompetencí žáků s kombinací mentálního a tělesného postižení v základní škole speciální. V teoretické části příspěvku bude uvedeno terminologické vymezení kombinovaného postižení, charakteristika žáků s kombinovaným postižením a specifika komunikace s těmito žáky se zaměřením na využití alternativní a augmentativní komunikace. Dále budou popsány možnosti výchovy a vzdělávání žáků s kombinovaným postižením a současný výchovně vzdělávací systém pro žáky s kombinovaným postižením i zmínka o novém rámcovém vzdělávacím programu pro obor vzdělávání základní škola speciální. Teoretickou část budou uzavírat terapeuticko – formativní přístupy využívající se v edukaci těchto žáků. Ve výzkumné části příspěvku budou charakterizované vybrané základní školy speciální a tzv. rehabilitační třídy v těchto institucích. Pozornost bude zaměřena na metody, které jsou zde při edukaci využívány a v rámci jednotlivých kazuistik dokumentován rozvoj vybraných žáků, ke kterému došlo v průběhu vzdělávání v tamních základních školách speciálních se zaměřením na rozvoj komunikace těchto žáků.

This paper is focused on the development of communication skills of pupils with a combination of mental and physical disabilities in elementary school special. The theoretical part of the paper will indicate the terminological definition of combined handicaps characteristic of children with multiple disabilities and specifics of communication with the pupils, with a focus on the use of alternative and augmentative

communication. Furthermore, they discussed the possibilities of education of pupils with multiple disabilities and current educational system for children with multiple disabilities and mention of the new core curriculum for the field of education special elementary school. The theoretical part will conclude therapeutic - formative approaches to using in the education of these pupils. In the research part of the paper will be characterized by selected special elementary school and so. Rehabilitative classes in these institutions. Attention will be focused on the methods that are used in education and in the individual case reports documented the development of selected students, which occurred in the course of education in local primary schools, special focusing on the development of communication these pupils.

Dospělé osoby se zdravotním postižením a využití AAK

Adult persons with health handicap and usage of AAC

PhDr. Lenka Neubauerová, Mgr. Adéla Černá, doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie

Výzkumná studie se zabývá specifickou situací v České republice, spojenou s využitím AAK u dospělých osob v zařízeních pro osoby se zdravotním postižením, s důrazem na komunikační a kombinované postižení. Kvantitativně zaměřené šetření proběhlo na území celé České republiky (01-03 2013) prostřednictvím dotazníku, zacíleného na reálný stav v oblasti přizpůsobení zařízení potřebám svých uživatelů, tedy i jejich potřebám v komunikaci. Dále bylo zjišťováno, zda-li se v zařízeních AAK využívá a jaké systémy se aplikují, jaký je postoj uživatelů, zaměstnanců a rodičů uživatelů k užití AAK. Ve výzkumném souboru bylo zahrnuto 46 zařízení z celé ČR, z nich pouze 6 deklarovalo, že AAK nevyužívá. Z dotazníků vyplynulo, že nejčastěji se používají fotografie, piktogramy, VOKS (výměnný obrázkový systém) a znak do řeči. V menší míře pak např. Makaton, facilitovaná komunikace, komunikátory a některé další metody. Z odpovědí vyplynulo, že se nejvíce používá AAK ke komunikaci, avšak ve velké míře i ve výuce a vzdělávání a ke strukturalizaci denních činností. Široký dopad na uživatelovo zklidnění, odstranění problémového chování a lepší dorozumění se svým okolím, uváděné ve výzkumném šetření, dokazuje význam zapojení systému AAK u této skupiny osob se zdravotním a komunikačním handicapem.

The research study described situation in Czech republic, connected with usage AAC for adult people in institutions for persons with health handicap, with emphasis on communication and combined handicap. Quantitatively designed examination have been made on territory of the whole Czech republic (01 – 03 2013), through the questionnaire, aim at real condition in the area re – adjustment of institutions for needs of their residents so also their needs in communication. The research study analyses data about institutions usage of AAC, what systems are apply, what is the posture their users, employees and parents users to use of AAC. In experimental group of institutions were included 46 institutions from all over ČR, only 6 institutions declared dont use of AAC sstems. From result of questionnaire are important data about systems of AAC. The most often are running photograph, pictograph, VOKS (exchangeable pictorial system) and graphics sign into speech. In smaller measure afterwards e.g. Makaton, facilitated communication, technical communicators and some another methods. The result from answers of questionnaire pointed, that the most employs of AAC to communication, however in a large extent also in education and schooling and for structuralisation of daily activities. Extensive impact on development of communication skills, elimination of problem behaviour and better understanding other people, referred in research examination, evidences signification involvement system AAKC for large groups of persons with health and communications handicap.

Rozvoj komunikačních kompetencí studentů Katedry speciální pedagogiky a logopedie s dospělými lidmi s mentálním postižením v rámci předmětu sebeobhajování

Development of communication skills of students of the Department of Special Education and Speech Therapy with adult people with mental disabilities in the course self-advocacy

PhDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Speciálně pedagogické centrum Náchod a Univerzita Hradec Králové, Pedagog. fakulta

Předkládaný příspěvek je zaměřený na problematiku rozvoje komunikačních kompetencí studentů Katedry speciální pedagogiky a logopedie v oblasti komunikace s lidmi s mentálním postižením (MP) v rámci aktivity sebeobhajování. Předmět sebeobhajování vznikl v září akademického roku 2009 / 1010. Účastnili se ho jak studenti UHK, kteří si vybrali sebeobhajování jako volně volitelný předmět, tak mladí lidé s MP. Vždy po dobu jednoho semestru studenti diskutují se sebeobhájci jednou za 14 dní v dvouhodinovém bloku o vybraných tématech, která sebeobhájce zajímají. Předmět probíhal v zimním i v letním semestru, tzn., že každý akademický rok se sebeobhájčům věnovaly 2 skupiny studentů. Studenti získali zápočet za aktivní účast na daném předmětu, tzn., že se zúčastnili všech cca 6 – 7 setkání za semestr a poskytovali podporu svému sebeobhájci. Dále za to, že si se svým sebeobhájcem vybrali příslušné téma a v jednom ze setkání je odprezentovali. Dále zpracovali dané téma jako seminární práci, která byla ovšem formálně i obsahově přizpůsobená potřebám lidí s MP – ve formě snadno srozumitelného textu. Řídí se přitom Evropskými pravidly pro tvorbu snadno srozumitelných textů (ETR). Smyslem příspěvku je popsat podrobněji hnutí sebeobhajování, organizaci a náplň sebeobhajování na UHK, ale především specifika mluvené formy komunikace, ale i psané prostřednictvím vytváření textů ETR pro sebeobhájce. Součástí příspěvku bude rovněž zdokumentování názorů studentů a sebeobhájců na přínos tohoto předmětu pro obě zúčastněné strany.

This paper is focused on the development of communication skills of students of the Department of Special Education and Speech Therapy in communication with people with mental disabilities (ID) within the activities of self-advocacy. Subject self-advocacy was created in September of the academic year 2009/1010.

Attended by both students UHK who chose self-advocacy as a free elective course, as young people with ID. Each for one semester, students discuss a self-advocates once every 14 days in a two-hour block on selected topics that are interested in self-advocates. The subject took place in both winter and summer semesters. This means that each academic year, people with ID pay two groups of students. Students receive credit for active participation on the subject, ie., That was attended by all the approximately 6-7 meetings per semester and provide support to their self-advocates. Further considers that to your self-advocate and chose the topic in one of the meeting's odprezentovali. Further elaborated the topic as a seminal work, which was, however, form and content tailored to the needs of people with ID - in an easily understandable text. It is governed by European rules for the creation of easily understandable texts (ETR). The purpose of this paper is to describe in detail self-advocacy movement, organization and content of self-advocacy UHK, but also the specifics of spoken forms of communication, but also through the creation of written texts ETR for self-advocates. Part of the paper will also document the views of students and self-advocacy on the benefits of this course for both parties involved.

Komunikační a kognitivní schopnosti osob se sclerosis multiplex a vnímání kvality vlastního života

Communications and cognitive ability of persons with multiple sclerosis and their self-sensation of quality of personal life

doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D., Mgr. Aneta Novotná, PhDr. Lenka Neubauerová
Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie;
Klinická logopedie Česká Lípa

Výzkumné šetření s osobami s RS v rámci zdravotnického a sociálního zařízení ve východních Čechách probíhalo v období 10. – 12. /2014 a výzkumný soubor tvořilo celkem 12 osob, šest mužů a šest žen. Postup zahrnoval analýzu dokumentů, pozorování a rozhovory, aplikaci stupnice MADRS, Testu 3F. Dosažené výsledky potvrzují význam kvalitního rehabilitačně – sociálního zázemí i kvalitní komunikace s okolím, pro naplnění psychosociálních potřeb a stabilního kladného prožívání u osob s neurodegenerativním onemocněním.

The experimental study of persons with sclerosis multiplex, in environment of specialised medical and social institution for this person, in Easter Bohemia. The study was made in period 10. - 12. /2014 and experimental group constitute whole 12 persons, six men and six women. The procedure included - analysis of documents, observation and talks, application scale MADRS, test 3F. Results of study reflect the Signification of high - quality rehabilitative - social background and high - quality communication with social neighbour, for filling psycho - social needs and stationary positive live at persons with neurodegenerative disorder.

Současné pomůcky v logopedické praxi a jejich užití – workshop

pro účastníky konference

Current aids and tools in logopaedics practice and their use – workshop for participants of the conference

Mgr. Piotr Jaworski

Centrum Logopedyczne, Jastrzębie – Zdrój

Nowoczesny warsztat Logopedyczny

I. Przyrządy i urządzenia diagnostyczne.

II. Narzędzia do ćwiczenia siły i stabilności żuchwy

III. Szpatułki logopedyczne

IV. Narzędzia specjalistyczne

V. Wibratory logopedyczne

a. Przykłady ćwiczeń z wykorzystaniem masażu wibracyjnego

b. Wykorzystanie wibratorów logopedycznych w terapii rotacyzmu.

VI. Fleciki, gwizdki i słomki – hierarchia ruchu.

Utilities of a modern speech therapist

Quick overview of many popular modern utilities used in the field of speech therapy all over the world, like Z-vibes, chewy tubes, bite blocks, different tongue tips and depressors, high amplitude vibrators intended to evoke the R-sound and other tools f. ex Speech Buddies or products designed for objective measuring of tongue or lips force.

Využití ICT v oblasti logopedické intervence

The usage of ICT in the field of speech and language therapy

doc. PaedDr. Karel Neubauer Ph.D, Mgr. Jan Zvoníček

Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra speciální pedagogiky a logopedie

Oblast ICT, zahrnující veškeré informační technologie využívané pro komunikaci a práci s informacemi, je dynamickou oblastí rozvoje technického zázemí lidské činnosti. Zasahuje tedy, a bude stále více, i do oblasti diagnostiky a terapie poruch řečové komunikace. Oblast komunikačních poruch zahrnuje divergentní spektrum deficitů spojených s kognitivními funkcemi člověka, uplatňuje se u nich potenciálně celé spektrum ICT, které mohou být vyvíjeny a užity ve prospěch osob s těmito poruchami. Následně uvedené oblasti užití těchto technických pomůcek ovšem nejsou vázány pouze na oblast kognitivně-komunikačních poruch. Pro osoby s afázií, dysartrií i řečovou dyspraxií nacházejí shodné možnosti uplatnění v procesu intervence i podpory aktivní komunikace se sociálním okolím.

ICT, including all information technology used for communication and work with information is a dynamic area of development of the technical background of human activity. Therefore, it interferes, and will increasingly, also in diagnosing and treating disorders of spoken communication. The area of communication disorders involves the spectrum of divergent deficits, associated with cognitive functions of a person, the whole spectrum of ICT can be potentially applied, which can be further developed and used for the benefit of people with these disorders. Following areas of the use of these technical aids, however, are not only linked to the area of cognitive-communication disorders; there are same possibilities in use during the process of intervention and support of active communication with the social environment for people with aphasia, dysarthria and speech dyspraxia.

PROGRAM KONFERENCE KOMUNIKACE A HANDICAP III

Conference programme Communication and Handicap III

PÁTEK 4. 11. 2016

Budova A univerzitního kampusu Na Soutoku – aula objektu společné výuky UHK
Building A of University Campus Na Soutoku – Aula of Object com. Education UHK

Hradec Králové, Hradecká 1227, <https://www.uhk.cz/cs-CZ/UHK/O-univerzite/Kontakty-a-budovy/Mapa-a-seznam-budov/detail-budovy-A#UHK-Article>

8,30 – 9,30 **Prezentace účastníků konference – presentation**

9,30 **Slavnostní zahájení konference – Opening Session of the Conference**

Přivítání účastníků – Welcome of Participants:

doc. PhDr. MgA. František Vaníček, Ph.D.

děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové

doc. PhDr. Tibor Vojtko, Ph.D.

vedoucí Katedry speciální pedagogiky a logopedie PdF UHK

doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

odborný garant konference a koordinátor organizačního výboru

Odborný program – Scientific Programme:

aula objektu společné výuky Univerzity Hradec Králové (UHK) – ***Aula of UHK***

Po ukončení každého sdělení následuje: 5 minut discussion – after every theme

---

10,00

Neslyšící rodiče a děti s kochleárním implantátem

Gehörlose Eltern und CI-Kinder

prof. Dr.habil. Annette Leonhardt

Ludwig-Maximilians-Universität München; Fakultät für Psychologie und Pädagogik

Department Pädagogik und Rehabilitation

10,55

Pokroky v diagnostice a terapii dysartrie

Advances in the Assessment and Treatment of Dysarthria

prof. Anja Lowit, SLT

Strathclyde University Glasgow; School of Psychological Sciences and Health; Faculty of

Humanities and Social Sciences

11,50

Neslyšící dítě s kochleárním implantátem v rodině neslyšících rodičů

Deaf child with a cochlear implant in a family of deaf parents

Mgr. Jitka Holmanová

Centrum kochleárních implantací Fakultní nemocnice v Praze Motole

12,15

Praktická implementace hlasového hodnotícího protokolu ve vyšetření

The practical implementation of the voice evaluation protocol

Dr. Baiba Triniņa, PhD, assist. prof.

Liepaja University Liepaja; Head of the Voice and Speech Research Laboratory

12,55

Logopedie pro děti se specifickými poruchami učení

Speech and Language Therapy for Children with Learning Disabilities

prof. Dr. paed. Sarmite Tübele

University of Latvia Riga; Faculty of Education, Psychology and Art

---

13,30 – 14,30

Přestávka na oběd ve foyer přízemí Objektu společné výuky UHK

+

POSTEROVÁ SEKCE (Poster Presentations) – učebna SM1: 14,15 – 14,30 diskuse s autory

---

14,30

Přínos centrálních sluchových testů u dětí s vývojovou dysfázií a dysortografií

Value of central auditory tests for children with developmental dysphasia and dysortographia

doc. MUDr. Olga Dlouhá, CSc.

Foniatrická klinika; Fakultní nemocnice Praha 2

14,55

Logoped a jeho role jako diagnostika

Speech therapist and his role as diagnostics (Logopeda w roli diagnosty)

prof. Dr. habil. Zbigniew Tarkowski

Medical University of Lublin; Department of Pathology and Rehabilitation of Speech

15,30

Vývojová dysfázie v konceptu neurovývojových poruch

Developmental dysphasia in the concept of neurodevelopmental disorders

PaedDr. Lenka Pospíšilová

Demosthenes – dětské centrum komplexní péče v Ústí nad Labem

16,00 – 16,30

Coffe break ve foyer přízemí Objektu společné výuky UHK

+

POSTEROVÁ SEKCE (Poster Presentations) – učebna SM1: 16,20 – 16,30 diskuze s autory

---

16,30

Didaktické aspekty ve vzdělávání žáků s vývojovou dysfázií na prvním stupni ZŠ

Didactic aspects of education in pupils with specific language impairment

Mgr. Jehličková Kateřina, Mgr. Voralová Hana, Mgr. Kunhartová Monika, Ph.D.

Palackého univerzita v Olomouci; Pedagogická fakulta; Ústav speciálně pedagogických studií a Speciálně pedagogické centrum Skuteč

Hodnocení postupných změn profilu jazyka u dospělých klientů

v období do 3 let po traumatu CNS

Evaluation of successive tongue profile changes in adult clients in the period up to 3 years after traumatic brain injury

PhDr. Lenka Džidová

Klinická logopedie; Sanatoria Klimkovice

Příprava logopedů pro kolaborativní a komunitně vázanou praxi v inkluzivním náhledu – reflexe aktuálních témat a trendů v kontextu činnosti IALP

The preparation of speech and language pathologists for collaborative and community based practice in inclusive perspective – the reflection of the contemporary topics and trends in the context of IALP activities

doc. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D.

Palackého univerzita v Olomouci; Pedagogická fakulta; Ústav speciálně pedagogických studií; Oddělení logopedie a studií komunikačního procesu

Analýza prúdov a historických pôsobiacich činiteľov Česko-slovenskej logopédie 20. storočia a ich vplyv na súčasné smerovanie tejto vednej disciplíny na Slovensku

Analysis of currents and historical applied agents of Czechoslovak logopaedia into 20 century and their influence on current data direction of this sciential discipline in Slovakia

Mgr. Zuzana Moškurjáková

Prešovská univerzita v Prešove; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky; Klinická logopédia Banská Bystrica

Specifika v porozumění orální řeči u dětí předškolního věku mateřské školy logopedické a mateřské školy běžného typu

Specifics in Oral Speech Comprehension in Pre-school Children from Speech and Language Kindergarten and Kindergarten of Common Type

PhDr. Renata Mlčáková, Ph.D.

Palackého univerzita v Olomouci; Pedagogická fakulta; Ústav speciálně pedagogických studií; Oddělení logopedie a studií komunikačního procesu

Akusticko-verbální paměť jako integrální prvek auditivní percepce

Acoustic-verbal memory as an integral part of auditory perception

PaedDr. Yveta Odstrčilíková, PhD.

Speciálně pedagogické centrum při MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené; Valašské Meziříčí

Narušená komunikačná schopnosť u žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia

Communication disorder of pupils with moderate mental disability

PhDr. Helena Oriechiková, PhD.

Katolícka univerzita Ružomberok; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky

Komunikačné schopnosti detí s Downovým syndrómom. Dôvody na optimizmus.

Speech and language skills of children with Down syndrom. Reasons to optimism.

PaedDr. Mária Masárová

Prešovská univerzita v Prešove; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky; Klinická logopédia Poprad

Společenský program – Social Programme

in Foyer in ground floor of Object Common Education of University Hradec Králové

18,00

Koncert filharmonie Univerzity Hradec Králové. Hudba A. Vivaldiho, A. Dvořáka, A. Skoumala

Concert The Philharmonic of University of Hradec Králové. With a Music of A. Vivaldi, A. Dvořák, A. Skoumal

18,50

Neformální společenské setkání a pohoštění ve foyer
Informal meeting and catering of participants in foyer

SOBOTA 5. 11. 2016

Odborný program – Scientific Programme:

aula objektu společné výuky Univerzity Hradec Králové (UHK) – *Aula of UHK*

Po ukončení každého sdělení následuje: 5 minut *discussion* – after every theme

---

9,00

Prevence – časná intervence v logopedii

Prevention – Early Intervention in Speech Therapy

Prof. dr. hab. Jacek Jarosław Błeszyński

University Mikołaja Kopernika in Torun; Faculty of pedagogic sciences; Department of Special Psycho-education

9,45

Model logopedické prevence

The model of Speech and Language Prevention

Dr. habil. Ewa M. Skorek, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski)

University of Zielona Góra; Faculty of Education, Psychology and Sociology

10,30

Multifaktoriální terapie pacientů s poruchou hlasu

Multifaceted therapy of patients with voice disorder

Mgr. Grzegorz Hryniewicz

University of Zielona Góra; Faculty of Education, Psychology and Sociology

Kvantitativní a kvalitativní změny komunikačních poruch, pozorované u dětí v období více než 20 roků odborné praxe

Quantitative and qualitative changes in communication disorders observed among children over 20 years of professional practice

Małgorzata Kozłowska M.A.

University of Zielona Góra; Faculty of Education, Psychology and Sociology

---

11,00 – 11,30

Coffe break ve foyer přízemí Objektu společné výuky UHK

11,30

Logopedická intervence ve školství v kontextu prevence školní neúspěšnosti žáků s poruchami vývoje řečové komunikace

A Logopaedic Intervention in Education in the Context of Prevention of School Failure of Pupils with Developmental Speech Difficulties

doc. Mgr. Eva Zezulková, Ph.D

Ostravská univerzita; Pedagogická fakulta; Katedra Speciální pedagogiky

Implementace logopedické prevence do systému plánování mateřské školy

Implementation of logopedic prevention into the kindergarden planning system

Mgr. Žaneta Florýková

Ostravská univerzita; Pedagogická fakulta; Katedra Speciální pedagogiky

Vývoj fonologických schopností a fonologického rozlišování
Development of Phonological Skills and Phonematics Awareness

PaedDr. Mária Šišková

Prešovská univerzita v Prešove; Pedagogická fakulta; Katedra špeciálnej pedagogiky; Klinická logopédia Spišská n. Ves

VIDEOKONFERENCE:

12,30

Praxe založená na důkazech: přístupy k měření dopadu terapeutické intervence
Evidence-Based Practice: approaches to measuring the impact of therapy interventions

Dr. Hazel Roddam. PhD, MA, BSc (Hons), FHEA, RegMRCSLT

University of Central Lancashire; School of Health Sciences; Allied Health Research Unit

---

ZÁVĚR KONFERENCE – 13,30 – závěrečné slovo organizačního výboru K a H I

POSTEROVÁ SEKCE

Po dobu konání konference dne 4. 11. Učebna SM 1

Sociálně-kognitivní dovednosti českých neslyšících dětí

Social-cognitive skills in the Czech Deaf Children

dr. Eva Filippová, Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.

Univerzita Karlova Praha; Filosofická fakulta; Ústav jazyků a komunikace neslyšících

Práce s motivací při logopedické terapii u dětských klientů: faktory ovlivňující pokrok

Working with motivation in speech therapy in pediatric clients: Factors influencing progress

PhDr. Bc. Blanka Gruberová, Ph.D.

Ambulance klinické logopedie, G-medical, s.r.o.; Plzeň

Sledování vztahu vývojové koordinační poruchy a verbální dyspraxie u dětí

Monitoring the relationship developmental coordination disorder and verbal dyspraxia in children

Mgr. Jiřina Jehličková

Speciálně pedagogické centrum pro děti s narušenou komunikační schopností; Liberec

Vývoj fonologického uvědomování u dětí předškolního a mladšího školního věku
Development of phonemic awareness in children of pre-school and early school age

PhDr. Petra Bendová, Ph.D. Bc. Kristýna Munzarová

Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie

Terapie osob s těžkou formou afázie a zapojení prvků AAK

Therapy of persons with hard form of Aphasia and involvement of Component AAK

doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové, Univerzita Hradec Králové; Pedagogická fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie a Klinická logopedie Česká Lípa

Rozvoj komunikačních kompetencí žáků s kombinací mentálního a tělesného postižení v základní škole speciální

Development of communication skills of pupils with a combination of mental and physical disabilities in elementary special school

PhDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Speciálně pedagogické centrum Náchod a Univerzita Hradec Králové, Pedagog. fakulta

Dospělé osoby se zdravotním postižením a využití AAK

Adult persons with health handicap and usage of AAC

PhDr. Lenka Neubauerová, Mgr. Adéla Černá, doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.
Univerzita Hradec Králové, Univerzita Hradec Králové; Pedagogická fakulta;
Katedra Speciální pedagogiky a logopedie a Klinická logopedie Česká Lípa

Rozvoj komunikačních kompetencí studentů Katedry speciální pedagogiky a logopedie s dospělými lidmi s mentálním postižením v rámci předmětu sebeobhajování

Development of communication skills of students of the Department of Special Education and Speech Therapy with adult people with mental disabilities in the course self-advocacy

PhDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Speciálně pedagogické centrum Náchod a Univerzita Hradec Králové, Pedagog. fakulta

Komunikační a kognitivní schopnosti osob se sclerosis multiplex a vnímání kvality vlastního života

Communications and cognitive ability of persons with multiple sclerosis and their self-sensation of quality of personal life

doc. PaedDr. Karel Neubauer, Mgr. Aneta Novotná, PhDr. Lenka Neubauerová
Univerzita Hradec Králové, Univerzita Hradec Králové; Pedagogická fakulta; Katedra Speciální pedagogiky a logopedie a Klinická logopedie Česká Lípa

Současné pomůcky v logopedické praxi a jejich užití – workshop pro účastníky konference

Current aids and tools in logopaedics practice and their use – workshop for participants of the conference

Mgr. Piotr Jaworski

Centrum Logopedyczne, Jastrzębie – Zdrój

Využití ICT v oblasti logopedické intervence

The usage of ICT in the field of speech and language therapy

doc. PaedDr. Karel Neubauer Ph.D, Mgr. Jan Zvoníček

Univerzita Hradec Králové; Pedagog. fakulta; Katedra speciální pedagogiky a logopedie

---

Pořadatel publikace s překlady textů: **doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.**

Katedra speciální pedagogiky a logopedie.

Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Název: **Komunikace a handicap III**
Soubor anotací odborných sdělení konference
Program konference

Publikace obsahuje úplný soubor přednášek, workshopů a seminářů, které tvoří odborný program akce a je seřazen v souladu s programem konference.

Rok a místo vydání: 2016, Hradec Králové

Vydalo nakladatelství Gaudeamus, Univerzita Hradec Králové
jako svou 1595. publikaci.

ISBN 978-80-7435-656-8